

TĖVIŠKĖS

AIDAI

Nr13 (1655) 1989 m. balandžio mėn. 11 d.

XXXIV METAI

Melbourne

TSRS politiniai kaliniai ir karo nusikaltėliai

Rašo kun. Alfonsas Svarinskas

TSRS Baudžiamajame Kodekse termino „Politinis kalnys“ nėra. Nebuvo jo ir prieš Pirmąjį pasaulinį karą caristiniame BK. Visgi dabartiniame TSRS BK randame specialų skyrių: „ypatingi valstybiniai nusikaltimai“ Str. str. 64-70.

Užsienio viešosios nuomonės spaudžiami, sovietai sutiko su jiems primetama terminologija: „disidentai“ ir „sąžinės kaliniai“. Šios dvi kategorijos politinių kalinių atitinka sovietų BK 70 str. -Antitarbinė propoganda ir agitacija. Šis straipsnis turi dvi dalis.

Pirmą kartą pagal straipsnį 70 l d. baudžiama iki 7 metų laisvės atėmimo ir iki 5 metų nutėmimo. Paprastai tremiami į Tolimuosius Rytus, kaip antai į Magadano sritį. O antrą kartą, jei nepraejo po pirmos bausmės atlikimo tiek metų, kiek buvo baustas, teisiamas pagal BK 70 str. 2 d. 10 metų laisvės atėmimo darbo - pataisos lageriuose ir 5 metams nutėmimo.

Toks kalinis gali būti pripažintas „ypatingai pavojingu recidivistu“ (politinis kalnys - recidivistas) ir baudžiamas pagal tą patį straipsnį, bet ypatingo režimo kalėjimu (3 metai kalėjime ir likusį laiką lagery). Bet paskutiniu metu Viktoras Petkus ir Balys Gajauskas atsėdėjo spec. lagery ne tris metus, bet visus dešimt.

Kaip matome, bausmės drakoniškos. Skaudus sovietinis gyvenimas mėgsta kartais pajaukauti: 10 metų bausmę vadina vaikiška, nes ji duodama už nieką, o 15 metų bausmė reikia padaryti šioj tokj nusikaltimą.

Sovietai, norėdami gauti Vakaruose kreditų ir technologijos, nusileido Vakarų spaudimui ir paleido iš lagerių ar tremties apie 600 taip vadinamų disidentų ir sąžinės kalinių.

Ir prieš paleisdami daugelį „išprievartavo“. 1987 metais sausio mėn. antroje pusėje visai nelaukta atvažiavo vietos prokuroras į Uralų lagerius. Aš tada buvau VS 389(36), iškvietė veik visus disidentus ir sąžinės kalinius į štabą, po vieną šaukė į kabinetą ir išleido per kitas duris, kad kaliniai negalėtų susikalbėti. Ir pasiūlė kiekvienam laisvę su sąlyga, kad pasirašytų tokio turinio raštą: „Pasižadu daugiau nebelaužyti tarybinių įstatymų“. Ir pažadėjo, norinčius emigruoti į Vakarus, išleisti viena ar su visa šeima, kitiems - duoti leidimą apsigyventi dideliuose miestuose ar leisti baigti studijas universitetuose.

Daugelis, nemanydami nieko blogo ir gerai nesuserorientavę padėty, pasirašė. Ir tik, grįžę į baraką, suprato, kad jie padarė didelę paslaugą KGB. Jeigu kalnys

Kun. Alfonsas Svarinskas baigdamas Gavėnios Rekolekcijas Sydnėje prie Velykas audiencijoje pas Sydnėjaus arkivyskupą Jo Eminenciją kardinolą Edward Clancy. Dešinėje prelatas Petras Butkus MBE.

pasizada nelaužyti ateity tarybinių įstatymų, tai tuo pačiu jis prisipažįsta, kad iki šiol jis juos laužė. Kai kurie bandė pakartotinai prokurorui rašyti papildomus pareiškimus, bet buvo jau vėlu.

Ir taip sovietai galėjo paskelbti Vakarams, kad pagal malonės prašymus buvo paleista 600 politinių kalinių.

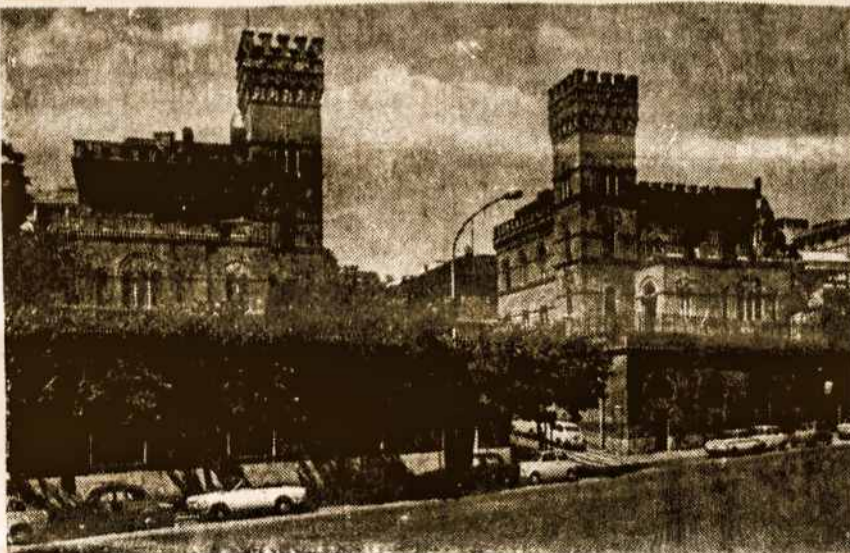
KGB buvo labai svarbu išgauti tokius asmeninius pasižadėjimus, nes tuo pačiu jie save apsidraudė: piliečiai buvo areštuoti teisingai (jie buvo nusikalte). Bet kadangi gailisi ir pasižada daugiau nelaužyti tarybinių įstatymų, tai tarybinė vyriausybė, būdama humaniška, juos paleidžia.

KGB buvo labai svarbu išgauti tokj pasižadėjimą. Mus, Lietuvius, aplankė KGB prokuroras Jurgis Bakučionis, atvykęs net iš Vilniaus (Lietuvos). Su manim jis kalbėjo gana santūriai, bet įkalbinėjo pasirašyti aną nelaimingą pasižadėjimą. O kunigui Sigitui Tamkevičiui net grąsino. Abu pareiškėmė, kad jokio pasižadėjimo nerasysime, nes be pasižadėjimo neteisė, be pasižadėjimo turi ir

paleisti. Ir tuo būdu sovietai turi progos bent dalinai ištaisyti savo nusikaltimą. Mat, pilnai atitaisyti kaliniui skriaudą nėra jokios galimybės. Nežiūrint į mūsų griežtą poziciją, tuojau mus abu, nors buvome tuo metu skirtinguose lageriuose, išgabeno keleiviniu lėktuvu į Lietuvą, Vilniaus KGB kalėjimą. Ir ten du mėnesius „plovė smegenis“ ir reikalavo parašyti pasižadėjimą. Nesutikus ir vėl etapais grįžome į lagerį.

Išprievartavus šios grupės kalinius paleido ir Vakarai šventai patikėjo, kad Generalinis sekretorius M.Gorbačiovas yra iškilis asmenybė ir nori tik gero. Vakarai užmiršo ar nenori prisiminti, kad M.Gorbačiovas ir jo pirmtakai yra atsakingi už anuos, pagal Rojaus Medvedevo paskelbtus davinius, apie 45,000,000 TSRS piliečių po spalio revoliucijos nužudymą, už žvėriškumus koncentracijos stovyklose, milijonų deportuotų kančias, už Molotovo-Ribentropo paktą, už dvasinį ir fizinį tautų genocidą.

(Nukelta į 2 psl.)

Šv. Kazimiero kolegija Romoje. Dešiniajame pastate gyvena klierikai, o kairiajame yra bendrabutis, kuriame gali apsistoti ir keleiviai.

Romos Kolegija

Jau 50 metų Romoje veikia vienintelė lietuvių kunigų seminarija laisvajame pasaulyje. Joje auklėjosi, mokėsi ir ruošėsi lietuvių postoracijai 120 su viršum kunigų, tarp jų arkivyskupai: pronuncijus Jonas Bulaitis ir pronuncijus Audrys Bačkis. Auklėtinių skaičius (klierikų besiruošiančių kunigystės šventimams ir kunigų, gilinančių teologines studijas licenciatu ar doktorato laipsniam įsigyti) svyravo tarp 20 ir 4.

Šiuo metu kunigystei ruošiasi 3 lietuviai klierikai: Jonas Malinauskas ir Robertas Rekus iš Suvalkų trikampio ir Robertas Rakauskas iš Los Angeles, bei 2 kunigai gilia studijas: kun. Paulius Mališka iš Montrealo šį pavasarį įsigys licencijatą iš teologijos ir kun. Petras Semaška iš Argentinos gaus doktoratą iš Bažnytinės teisės. Ateinančiais mokslo metais tikimasi sulaukti bent dviejų kunigų iš Lietuvos, kurie ruošis profesūrai Kauno seminarijoje.

Su lengvėjančia tikinčiųjų padėtimi Lietuvoje didėja mūsų popiežiškos kolegijos reikšmė. Turėti tokią instituciją krikščionybės centre yra neįkainojamas turtas. Čia ne tik ruošiasi mūsų būsimieji dvasiniai vadovai, bet kolegija yra ir jaukūs lietuviški namai vis daugiau ir dažniau iš Lietuvos atvykstantiems kunigams ir vyskupams.

Šalia kasdieninių kolegijos išlaikymo išlaidų vadovybė yra šiuo metu spaudžiama neatidėliotų remontų ir valdžios reikalavimų pakeisti elektros sistemą, sutvarkyti vandentiekį ir t.t. Vien valdžios įsakyti darbai atšeis \$300,000 su viršum. Kolegijos vadovybė nebegalėdama tų remontų atidėti, darbus pradėjo skolon, tikėdama, kad mūsų lietuviška visuomenė ateis į pagalbą su dosnia auka.

Visų kraštų vyskupijų konferencijos yra įvedusios maldos dieną už pašaukimus į dvasinį luomą bei metinę rinkliavą seminarijų išlaikymui. Mums, lietuviams, irgi reikia panašios dienos. Labai gražu, kad prisidedame prie gyvenamo krašto seminarijų išlaikymo, bet negalime pamiršti ir savų reikalų, savos Šv. Kazimiero kolegijos, kuri ruošia kunigus mūsų lietuviškom parapijom.

Neseniai atšvęstas Lietuvos krikščionybės jubiliejus verčia mus ne vien didžiuliais praetimais, bet rūpintis ir mūsų išsivijojimo bei visos Lietuvos ateitimi. Todėl labai prašau gerbiamų klebonų kiekvienais metais pašvęsti vieną sekmadienį Lietuvos Bažnyčios reikalui - suorganizuoti maldos dieną už pašaukimus ir padaryti rinkliavą Šv. Kazimiero kolegijai išlaikyti.

Mes dažnai skundžiamės, kad neturime pašaukimų ir esame susirūpinę kas pakeis į pensiją išsėinančius mūsų kunigus. Būkime užtikrinti, jei kiekviena mūsų lietuviška parapija aktyviai pradės puoselėti pašaukimų idėją, rimtai priims Kristaus įsakymą: „Melskite piūties Viešpatį, kad atsiųstų darbininkų“, lietuvių klierikų skaičius žymiai padidės ir jie vietoje eję į vietinę krašto seminariją, pasirinks lietuviškąją Šv. Kazimiero kolegiją. Kolegijos vadovybė, turėdama reguliarias pajamas, užuot lauzusi galvą kaip suvesti galą su galu bei leidusi laiką laišku rašymui prašant aukų, galės pagrindinį dėmesį skirti klierikų auklėjimui.

Aukas kolegijos išlaikymui bei šiuo laiku daromiems remontams galima įteikti per savo parapiją, Lietuvių Religinę Šalpa, pasiųsti mano raštinės adresu arba tiesiog į Romą: Msgr. A.Bartkus, Pontificio Collegio Lituano, Via Casalmonferrato 20; 00182 Roma Italy.

Vysk. Paulius A.Baltakis, O.F.M.

Okup. Lietuvos kolchozai aklavietėje

Nei panaikinti, nei palikti

„Per keturiasdešimt metų mes kaimą pavertėme kažkokiu neaiškiu pramonės padaliniu. Nebėra to sudvasinto savo legendomis ir pasakomis, savo skambiomis dainomis garsaus mūsų kaimo. Kaimo dvasingumą sumynėm ir sutrypėm planingai... Jau taip pasidarė, kad žmogui prie žmogaus priėti baisu, kad tik neapšauktų, neaprėktų, kad tik nepradėtų mokyti. Visai kaip mano jaunystėje būdavo dvare - porino senukas“. Šitaip savo pokalbyje su žurnalistu V. Staniuliu kolchozus vertina rašytojas Vytautas Petkevičius (gimęs 1930 m., partietis nuo 1951 m.) Judviejų pasikalbimas paskelbtas „Valstiečių laikraštyje“ - Nr. 10, 1989.

Toliau rašytojas, pasiremdamas pokalbiais su kolchozininkais, nurodo, kad jų žodžiais, „buvo sukurta nauja baudžiava, visiems jau nusibodo tas jėga primestas visagalys kolektyvas“. Ir aiškina, ko nori kolchozininkai: „Duokit ramiai numirti! Štai ko nori senas kaimo žmogus iš savo dabartinės valdžios. Bet ir mirti jam ramiai negalima. Kiek popierių, kiek pažymų, kiek leidimų ir visokių vargų reikia atlikti... Kai apsidairom, net širdis ima pykti: ten nuskubėta, sutrypta, ten nieko nepadaryta, sujaukta. O juk viskas prasidėjo nuo to, kad mes atėmėm iš artojo jo žmogiškąjį orumą, sunaikinome jo dvasingumą, moralę, sugriovėme senus pamatus, ant kurių klojosi jo visas gyvenimas. Neliko pagarbos tėvams, žemei“.

Toliau V. Petkevičius atvirai sako, kad kolchozai bet sovchozai, „agropromoninis kompleksas, manau, - tai paskutinė biurokratijos užkrauta žemdirbiui stichinė nelaimė. Jis sugrius. Tokia organizacija negali išsilaikyti. Ji antiekonomiška, o moksliskai - nevaldomas procesas“.

Dabartinį Lietuvos kolchozų rašytojas prilygina rašyt. J. Marcinkevičiaus aprašytam nusigyvenusio dvarponio Benjamino Kordušo dvarui, „kuriame niekas už nieką neatsako, bet visi vadovauja, visi įsakinėja ir visi kažką globia sau“.

Taigi kolchozai, kaip rašo V. Petkevičius, atsidūrė kryžkelėje. Tik kažin ar taip? Prie kryželės dar yra tokia išėltis, galima surasti ir teisingą kelią. Tad tiksliau gal būtų „aklavietėje“, iš kurio nėra išėjimo: negalima nei pirmyn važiuoti, nei atgal pasukti.

V. Petkevičius teigiamai: „Reikia kaimo žmogų pagaliau išvaduoti iš materilinės ir dvasinės baudžiavos“. Šiam klausimui išspręsti esą siūloma „šeimyninė ranga“. Kitais žodžiais tariant, kolchozininkas gali iš valstybės - kolchozo - išsinuomoti žemės sklypelį, jame auginti javus ar galvijus ir vaisius perduoti valstybei. „Bet juk tai pavalkai, į kuriuos žmonės patys sulšs. Dieną naktį kriokis, tąsysis su kiaulėmis, veršiais, nei saulės šviesos matys, nei knygą skaitys. Nes

BRONIUS KVIKLYS
Mūsų specialus bendradarbis Čikagoje

rėkiančių ūkiuose yra daugiau, negu dirbančių“.

Šiuo metu visa Sovietija pergyvena didžiulę ekonominę krizę. Iš okup. Lietuvos mus pasiekiančiuose laiškuose rašoma, esą „Pinigų mes turime pakankamai ir tai todėl kad neturime ką pirkti - parduotuvės tuščios“. Kad tai yra tiesa, liudija ir V. Petkevičius, dabartinius laikus prilygindamas prie sunkių pokario metų: „Po karo deginės buvo kaip vandens, nes pinigas buvo bevertis. Tokiu tas pinigas tampa ir šiandien. Todėl žmogui reikia turėti kažkokią pastovią vertybę. Butelis, dešrigalis, lašinių paltis vėl tapo mūsų ekonominiu stimulatoriumi ir varikliu. Dėl to kaimiečius neturime teisės kaltinti, nes viską jam primetėm iš viršaus. Buteliavimas ypatingą svarbą įgijo pačiose aukščiausiose viršūnėse. Jeigu kaimo moterytė neturi butelio, vadinasi ji nieko neturi. Vežu aš senus kolūkiečius beveik kas sekmadienį į turgų, tai jie sau tylliai už mano nugaros ir pasiskaičiuoja: - Butelį brigadininkui, kad prie arų nekibtų, butelį traktorininkui, kad arūs išdirbtų, kad stogą pataisytų, kad mašiną duotų. Ir vežasi jie tuos butelius kaip kokį didžiausią turtą ir giriasi man, „sielų inžinieriai“: kad ir brangu ale dabar darbai nebestovės vietoje. Butelis tapo žmogaus triūso įvertinimu. Ir šito mes greitai neišgyvendinsime“.

Taigi kolchozai bei sovchozai tikrai yra aklavietėje. Kitur Rusijoje, taip vadinamose „nejuožemio žemėse“, dar daug blogiau. Už tat rusai ieško naujų gyvenamųjų vietų, būriais emigruoja į Pabaltijo kraštus. Valdžia juos proteguoja ir butus teikia be eilės.

Yra blavių balsų ir iš pačių kolchozų vadovų tarpo. Taip surdegio kolchozo pirmininkas Gintaras Dundulis „Valstiečių laikraštyje“ - Nr. 10, 1989 - pripažįsta, kad „serga mūsų kaimas. Valstiečio sukurtą produkciją palma kaž kieno sukurtas planas. Tokį reiškinį seniau vadino paprastu lietuvišku žodžiu: duoklė. Matome, situacija šiandien kaimo kol kas artimesnė praeičiai, negu dabarčiai, skirtumas gal tik toks, kad kumetis, atidirbęs dvare, traukdavo ilsėtis, o darbštieji mūsų kolūkiečiai, grįžę iš laukų ir fermų, dar pluša asmeniniame ūkyje. Nuvaryti nuo žemės žmonės tarsi atžagaromis rankomis dirba kolūkyje. Nutolę nuo žemės, jie išmoko gerti ir vogti. Ar neatėjo laikas tarp kitų būsimųjų paminklų pastatyti paminklą taip pat Lietuvos žemdirbiui - tiek kentėjusiam, tiek negalėjusiam“. G. Dundulis siūlo gražinti valstiečiams iš jų Stalino laikais atimtą žemę, nes kolchozų našumas negalimas vien jau dėlto, kad „mūsų ūkinį mechanizmą varžo ar

ne 13,000 instrukcijų. Daugoka! „

Tačiau kolchozus panaikinti vargiai jau būtų galimybė. Pirmausia, pagal visas Sovietų konstitucijas, visa žemė yra viasasą junginė, t.y. Maskvos, o ne sovietinės Lietuvos ir jos žmonių nuosavybė. Vadinasi, Maskva jos žmonėms neduos.

Tame pačiame „Valstiečių laikraštyje“ - Nr. 10 - paskelbtas įdomus laiškas redakcijai, kurį pasirašė trys Šiaulių rajono kolchozų vadovai. Jie aiškina, kad dabar Lietuvoje „pasigirsta balsų, net labai kategoriškų, dėl kolūkių likimo. Kalbėtojai, dažniausia miestiečiai norėtų kaip galima greičiau įgyvendinti dekoloktyvizaciją kaimo“, taigi kolchozų panaikinimą. Tačiau, kaip nurodo minėti vadovai, „realus kaimo gyvenimas leidžia teigti, kad netaip jau daug turime žemdirbių kurie entuziastingai veržtųsi į šelkos ūkį ar nuomą. Kai kuriuose kolūkiuose tokių iš viso nerasime... Gal viena kita šeima persikeltų iš miesto. Kol kas miestiečiai neskuba. Paskelbus vyriausybinių nutarimų, leidžiantį miestiečiams įsigyti tuščias sodybas kaimo, tuščią sodybą mūsų rajone nesumažėjo“. Pagaliau, esą sunku ir įsikurti: trobesiai agriuvę, nėra jiems pataisyti medžiagų, nėra kelių, elektros, arklių žemei įdirbti, o kombainas kaštuoja dešimtys tūkstančių rublių. „Taigi, masinis kolūkių likvidavimas šiuo metu, mūsų giliu įsitikinimu, yra neįmanomas. Tai visiškai sužlugdytų žemės ūkį“.

Minėti trys kolchozų vadovai tačiau nepateikia konkrečių siūlymų klausimui išspręsti. Taigi kolchozai buvo ir tebėra aklavietėje.

(Atkelta iš 1 psl.)

TSRS politiniai kaliniai ir...

Ne visi paleistieji kaliniai vienodai džiaugiasi atgauta laisve. Reikėjo ne tik paleisti, bet ir reabilituoti. Priešingu atveju kai kuriems lagery buvo geriau negu taip vadinamoje „didžiojoje zonoje“ (lageris - „mažoji zona“).

Pabaltyje žmonės žiūri į politinius kalinius su pagarba, meile ir užuojauta. Rusijoje visi įbauginti ir nenori turėti nieko bendro su busiais kaliniais.

Paleistųjų politinių kalinių valdžia nenori registruoti didesniuose miestuose ir bando nukreipti į visų kenčiančiųjų prakeiktą Sibirą. Neprisiregistravęs negali gauti darbo ir yra verčiamas mėnesius ar metus būti žmonos ar tėvų išlaikytiniu. Buvęs politinis kalinys inteligentas negali gauti darbo pagal specialybę, lengvesnio darbo ar geriau apmokamo. Todėl nenuostabu, kad Maskvoje ar Leningrade inžinieriai dirba kiemsargiais, krovikais ar kokį kitą sunkų fizinį darbą.

Preregistruoja be kliūčių ir duoda darbo buvusiems lagery KGB agentams. Pav. Maskvoje-Sverdlov, Ivanov.

Ir lagery VS 389/35 KGB kaliniui Suslovui, teistam už špionazą, sudarė išskirtines gyvenimo sąlygas - turį atskirą kambarį prie lagerio ambulatorijos.

Taigi, paleido tik dalį kalinių, kurie atatinka BK 70 str., o likusieji (BK 64-69 str.) ir toliau sėdi bailsiose konclagerio sąlygose.

(Bus daugiau)

ĮVYKIAI

„The Weekend Australian“ IV.1 j pirmąjį puslapį pateko Liudvikas Malakūnas su didele nuotrauka iš Woodend (kuris yra į šiaurę nuo Melbourne už 65 km). Jis matė 1983 m. vasarą kaip bruzgynų gaisras sunaikino kaimyno šimtmečio rūmus ir 90 gyventojų prarado savo namus, nuostolių \$15 milijonų. Dabar Woodend Vandens trestas iš 1,400 mokesčių mokėtojų reikalauja po \$7,000 gaisro nuostolių padengimui. Nukentėjusieji išsirinko savo tarybą gintis nuo tokio astronomiško mokesčių pakėlimo. Gaisro dieną buvo totalinis draudimas uždegti ungi atviroje vietoje, bet nežiūrint to draudimo, Vandens tresto darbininkai dirbo su benzinu varomu piūklų ir žiezirbos sukėlė tą didįjį gaisrą.

Melbournas. Tautinio Saugumo Tarybos Viktorijos skyriaus viršininkas J. Frederik iš Viktorijos banko išėmęs kaž kur padėjo \$104 milijonus, tai beveik tiek, kiek tas bankas padaro pelno per metus. Dabar policija ieško to kaltininko, kuris per 11 metų Taryboje į šalį nunešė net \$235 milijonus.

Maskva. Reuterio žinių agentūra praneša, kad šešios didžiosios Amerikos firmos pasirašė sutartį su sovietais USA \$10 bilijonų investuoti, išplečiant sovietuose automobilių gamybą, vaistų, maisto ir kitų reikmenų. Taip stengiasi gelbėti Sovietų Sąjungą nuo ekonominio žlugimo.

Izraelis okupuotose vakarinio Jordano ir Gazos srityse klupdo arabus nesibaigiančiom taksom. Kasmet registruojant automobilį dar turi mokėti po \$400 taksos. Tėvai turi mokėti po \$2,000 baudos už vaikus, jei juos pagauna metant akmenį į Izraelio kareivius. Net imant paprasčiausius dokumentus - gimimo, mirties ar keliaujant į užsienį, peržiūrima ar visos taksos sumokėtos, jei ne - atima televizorių ar automobilį, ar kitus vertingus šeimos reikmenis - praneša „Time“ žurnalas kovo 3 d.

Melbournas. Uniting Bažnyčios dvasiškis R. Wolfton kviečia australus boikotuoti Izraelio subsidijuojamas keliones į Šventąją Žemę, kai ten šimtai tūkstančių palestiniečių arabų, okupuotose Izraelio žemėse, jau virš 20 metų kenčia žiaurų skurdą. Keliautojams yra naudinga vykti į Šventąją Žemę, kas išgali, bet nesiduoti Izraelio valdžios turistų vadovams būti vedžiojamiems už nosies.

„The Australian“ kovo 29 d. įdėjo platų pranešimą savo korespondento iš Vilniaus apie sėkmingą Sąjūdžio kandidatų išrinkimą į Aukščiausiąjį Sovietą Maskvoje. Iš Lietuvai skirtų 42 vietų, Sąjūdžio kandidatai laimėjo 30 vietų, bet dar papildomuose rinkimuose Sąjūdis gali laimėti dar daugiau vietų. Liaudies Frontas Latvijoje iš 40 vietų laimėjo 25 vietas. Liaudies Frontas Estijoje iš 36 vietų laimėjo 19 vietų. Sovietinės Lietuvos prezidentas Astrauskas ir ministras pirmininkas Sakalauskas abu jie pralaimėjo prieš Sąjūdžio kandidatus. Lietuvos komunistų partijos generalinis sekretorius Algirdas Brazauskas laimėjo tik todėl, kad Sąjūdžio kandidatas užleido jam vietą, pasitraukdamas nuo išrinkimo.

Viktorijos turizmo darbo partijos ministras siekia Vakarų Viktorijos kalnų virtines „Grampians“ pakeisti į aborigenų vardą, bet tam pasipriešino apylinkių miestelių gyventojai, kad Grampians vardas turi likti, kaip jis atžymėtas visuose žemėlapiuose.

TĖVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mieladažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$25. Kituose kraštuose \$30. Atskiras numeris 50c. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$1.50. Nuolatiniam skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Published by Dr. Pranas Dauknyš
18 Henry St., Kensington 3031
President of the Lithuanian
Catholic Federation

Siemet sueina 50 metų, kai mirė popiežius Pijus XI, ir kai buvo išrinktas šv. Petro katedroje Pijus XII. Du didieji popiežiai, kuriuos lietuviai turėtų prisiminti su dėkingumu ir pagarba.

Pijus XI-Achile Ratti gimė 1857 metais gegužės 31d. Desio, Lombardijoje. Aukštąjį mokslą, tapęs kunigu, baigė Romoje, įsigydamas filosofijos, teologijos ir bažnytinės teisės daktaro laipsnius. Kurį laiką profesoriavo Milano seminarijoje. Nuo 1888 iki 1911 dirbo Milano Bibliotekoje - Ambrosiana. 1911 buvo pakviestas į Romą ir paskirtas Vatikano Bibliotekos prefektu. Buvo taipgi paskirtas popiežiaus Benedikto XV šv. Petro patriarchalinės bazilikos kanauninku. Pasibaigus pirmam pasauliniam karui, šv. Tėvas Benediktas XV Mons. A. Ratti pasiuntė diplomatinei misijai į Varšuvą, paskirdamas Apaštališkuoju Vizitatoriumi Lenkijai ir Lietuvai. Kai 1919 kovo 30 dieną šv. Sostas pripažino Lenkiją de jure nepriklausoma, Mons. A. Ratti buvo pakeltas į arkivyskupus ir paskirtas nuncijum (1919 spalio 28d). Lietuvai ir toliau liko Apaštališko Vizitatoriaus pareigose. Pažymėtina, kad, ruošiantis konsekracijai ir atliekant rekolekcijas, joms vadovavo palaimintasis Jurgis Matulaitis, kuris tuo metu radosi Varšuvoje ir buvo artimoje pažintyje su būsimu popiežiumi. Arkiv. A. Ratti, kaip Apaštališkasis Vizitatorius, lankėsi Lietuvoje-Vilniuje ir Kaune - du kartus: 1920 sausio ir kovo mėnesyje. Tai pirmasis Kristaus Vietininkas, kuris asmeniškai lankėsi ir pažino Lietuvą. 1936 metais mes, tuo metu studentai kunigai Romoje, buvome priimti specialioje audiencijoje, Jo Šventenybė priėjęs prie manęs paklausė, ar aš nebūsiu iš Kauno, atsakiau - ne, jis tarė: „Gaila, o aš buvau Kaune. Esu pirmasis popiežius, kuris asmeniškai aplankė Lietuvą. Noriu tikėti, kad nebūsiu paskutinis!“

Popiežius Benediktas XV, mirus Milano arkivyskupui kard. Ferrari, arkiv. Ratti paskyrė vadovauti Milano arkivyskupijai ir 1921 birželio 13d. Konsistorijoje suteikė kardinolo skrybėlę. Vos keliems mėnesiams praslinkus, mirė popiežius Benediktas XV, ir vasario 6d. 1922 - nauju popiežiumi buvo išrinktas kardinolas Achile Ratti, kuris pasirinko Pijaus XI vardą.

Pijus XI yra vienas iš didžiųjų popiežių. Per 17 popiežiavimo metų įnešė Bažnyčios gyvenime daug naujumo beveik visose srityse, būtent, diplomatijoje, pastoracijoje, studijose, socialinėje-visuomeninėje veikloje. Visame parodė nelygstamą mokslinį ir dvasinį pasirėmimą, o taip pat valdyme stiprią ranką.

1. Prie Pijaus XI Vatikanas sudarė 17 su įvairiais kraštais sutarčių-konkordatų, tarpą kurių ir su Lietuva (1927). Istorinės reikšmės sutartis buvo sudaryta su Italijos Musolinio vadovaujama vyriausybe, kuria buvo tam tikra prasme pasirašyta taikos sutartis tarp šv. Sosto ir Italijos, ir Italija pripažino Vatikaną kaip savarankę valstybę. Tai įvyko 1929 vasario 11d.

Kas liečia Lietuvą, popiežius Pijus XI pripažino Lietuvą nepriklausomą de facto ir de jure 1922 lapkričio 22d. Tuo pačiu buvo užmegsti diplomatiniai santykiai tarp šv. Sosto ir Lietuvos. Kaune buvo atidaryta nunciatūra. Pirmasis Vatikano diplomatas Lietuvoje buvo Luigi Faidutti (1923). Jis išbuvo Lietuvoje charge d'affaire titulu iki mirties

Prieš Penkiasdešimt Metų

(1931). Buvo visų mylimas ir vertinamas. Be to, Lietuvoje dar buvo Apaštališko Vizitatoriaus titulu arkiv. Antonio Zecchini. Jis buvo paskirtas dar Benedikto XV 1921 lapkričio 19. Šlojo pro lenkiška laikysena ir kišimasis į krašto vidaus politiką išaukė lietuvių ir Lietuvos vyriausybės nepasitenkinimą, ir jis 1925 metais turėjo pasitraukti iš krašto. Persikėlė į Latviją ir buvo paskirtas Vatikano atstovu-nuncijum Latvijai ir Estijai. Diplomatiniai santykiai tarp Lietuvos ir Vatikano pablogėjo po 1925 pasirašyto konkordato su Lenkija, kuriuo Vilniaus vyskupija buvo priskirta prie Lenkijos. Dar labiau santykiai įsitempė 1931 metais, kai nuncijus Riccardo Bartoloni birželio 6d. buvo policijos palydėtas iki Vokietijos-Lietuvos sienos ir turėjo apiešti kraštą. Tai buvo tikrai apgailėtinas įvykis. Konfliktas įvyko dėl įtemtų episkopato santykių su vyriausybe dėl Katalikų Akcijos veiklos trukdymo. Popiežius Pijus XI, priimdamas audiencijoje dr. K. Šaulį, Lietuvos atstovą prie šv. Sosto, pasakė: „Ponas Ministeri, ar jūs nemanote, kad mažas Vatikanas kartais gali būti išgalėmis naudingas mažai Lietuvai?“

2. Įsteigė ir visomis išgalėmis rėmė organizuotą katalikų pastoracinę veiklą žinomą Katalikų Akcijos vardu. Įvedė Kristaus Karaliaus šventę 1925 ir ją paskelbė Katalikų Akcijos pagrindine švente.

Arkiv. Zecchini pasitraukus, naujuoju Apaštališku Vizitatoriumi Lietuvoje šv. Tėvas paskyrė arkiv. J. Matulaitį 1925 gruodžio 7d. su pavedimu įsteigti Lietuvos Bažnytinę Provinciją ir paruošti konkordatą. Tai išimtinai atvejys Vatikano diplomatijoje, kad Vizitatoriumi buvo paskirtas tos pačios tautos sūnus. Palaimintajam vysk. J. Matulaičiui pavyko greitu laiku paruošti naujos Lietuvos Bažnytinės Provincijos projektą, kurį popiežius aprobavo ir 1925 balandžio 4 Apaštališka Konstitucija „Lituanorum Gentes“ oficialiai pripažino bei paskelbė.

Pijus XI rūpinosi Bažnyčios veikla įvairiuose kraštuose. Enciklika „Reum Esslesiae“ (1926) davė nurodymų kunigų parengimui misijoms. 1929 įsteigė Romoje kolegiją „Russicum“, kurioje turėjo būti rengiami būsimieji apaštalai Rusijoje. Rengtis būsimoms misijoms Rusijoje vadovu buvo paskirtas kun. prof. P. Būčys, suteikiant jam Olimpo rytų apeigų vyskupo sakrą. Tai dar vienas įrodymas, kiek Pijus XI buvo prielankus Lietuvai.

3. Pijus XI, būdamas mokslo vyras, negalėjo nesirūpinti bažnytinėmis studijomis. 1931 paskelbė encikliką „Deus Scientiarum Dominus“, kuria pertvarkė ir sustiprino teologijos-filosofijos ir kitų bažnytinių disciplinų mokymą seminaruose ir katalikiškuose universitetuose. Kreipė taipgi dėmesį į geresnį dvasiškųjų dvasinį parengimą.

4. Enciklika „Quadragesimo Anno“ papildė ir pagilino socialinį Bažnyčios mokymą bei paskatino į socialinę veiklą tikinčiuosius (1931.V.15). Tais pačiais metais paskelbė ir kitą labai svarbią encikliką „Casti Conubii“, kurioje išdėstė Bažnyčios mokslą apie krikščionišką moterystę. Žinomas ir dažnai cituojamas Kristaus Vietininko šloje enciklikoje pareikštas šūkis: „Duokit man šventų šeimų, šventų motinų, o aš atnaujinsiu pasaulio veidą“.

Rašo L. Tulaba

Ypatingu būdu Pijus XII kreipė dėmesį į visuomeninę Bažnyčios veiklą ir į sutinkamas politines kliūtis. Jis drąsiai ir atkakliai gynė katalikiškos veiklos laisvę, smerkdamas politinių veiksmų kišimąsi į bažnytinę sritį ir statomas kliūtis bei vykdomą persekiojimą. Kai fašistai Italijoje kėsinosi į Katalikų Akciją, bandė jos veiklą sustabdyti, popiežius paskelbė encikliką „Non Abbiamo Bisogno“ (1931.VI.29), protestuodamas ir neigdamas vyriausybei teisę save dievinti ir statyti virš dieviško Autoriteto. 1937 metais paskelbė kitas dvi labai svarbias enciklikas „Divini Redemptoris“ ir „Mit Brennender Sorge“ (1937). Primąją pasmerkė bedievišką komunizmą, kuris siautė Rusijoje, bet grąsė savo skelbiama proletarų revoliucija visam pasauliui. Antrąją encikliką pasmerkė Vokietijoje siaučiantį nacional-socializmą. Reikėjo drąsos paruošti ir paskelbti šias dvi pastarąsias enciklikas. Tai juk galėjo išaukto dar didesnį Bažnyčios ir tikinčiųjų persekiojimą tiek Sovietų Sąjungoje, tiek Hitlerio Vokietijoje. Jis išpėjo ir Vokietijos vyskupus, kad priešintųsi nacionalsocializmui. Laiške Vokietijos Pirmui kardinolui

Bertram Breslau arkivyskupui, Jo Šventenybė rašo: „Kai politika paliečia altorių, mes neturime būti it šunys, kurie loti nemoka. tada privalu prisiminti ir vykdyti šv. Pauliaus raginimą Timotiejui: „Skelbk žodį, veik laiku ir nelaiku, bark, drausk, ragink su didžiu kantrumu ir kaip išmanydamas“ (2 Tim 4,2). Kai 1938 metais Hitleris lankėsi Romoje, buvo tam tikrų bandymų, kad būtų priimtas popiežiaus, bet Pijus XI išvyko iš Romos į Castelgandolfą, o ir Vatikano muziejai tomis dienomis buvo uždaryti. Gi gegužės 4 audiencijos metu Jo Šventenybė kvietė visus melstis, kadangi „liūdni dalykai dedasi, arti ir toli. O tarp šių liūdny dalykų ne vietoj ir nelaiku šv. Kryžiaus dienoje iškeliamas kitas kryžius, kuris nėra Kristaus Kryžius“ (Cit. Carlo Confalonieri, Pio XI, Torino 1957, p. 373).

Kai 1938/9 metais Italijos fašistinės vyriausybės santykiai su šv. Sostu vis blogėjo, Pijus XI pasiryžo sušaukti visus Italijos vyskupus ir į juos prabilsti stipria kalba. Deja, dieną prieš, būtent, 10 vasario Dievas pašaukė didįjį popiežių pas save. O jo paruošta kalba Italijos vyskupams liko stovėti ant rašomojo stalo. Vyskupai tačiau susirinko ir jį palydėjo į amžino poilsio vietą.

Posėdžiavo ALK Federacijos Valdyba

Federacijos Valdyba posėdžiui buvo susirinkusi į savo būstinę Parapijos Namuose Kensingtone balandžio 3 d. Aptartas Aplinkraštis, kuriuo kreipiasi į Didžiai Gerbiamuosius Lietuvių Sielovaldos Vadus - Kunigus ir Federacijos Įgaliotinius. Tai įdomūs artimieji numatyti darbai:

1. ALK Federacijos naujoji Valdyba savo pirmuoju uždaviniu žiūri į „Tėviškės Aidy“ leidimą, lešų telkimą. Prašome visų rėmėjų, bendradarbių pagalbos savam laikraščiui, straipsnių, kondensuotų korespondencijų, kad mūsų laikraštis būtų įdomus, nešas daug žinių, siekiant svarbiausiojo tikslo, kad Kristaus Taikos, Meilės ir Teisingumo Karalystė greičiau suspindėtų Lietuvai laisve ir nepriklausomybe.

2. „Tėviškės Aidy“ loterija bus ruošiamą, jau gegužės mėn. reikėtų atspausdinti bilietus ir juos visiems platinti nuo birželio mėnesio, o Tautos Šventės minėjimo dieną Melbourne būtų laimėjimų traukimas. Reikia pagrindinio loterijos fanto-naujo spalvotos televizijos aparato. Prašome visų ieškoti mecenato.

3. Išeivijos Vyskupas P.Baltakis OFM prašo aukų Religinei Šalpai, dėl kurios jau kasmet Australijoje darome Vajų Marijos garbei skirtąjį gegužės mėnesį. Kunigai prašomi gegužės mėnesio sekmadienį

lietuviškoms pamaldomis paminėti pavergtajai Lietuvai skubios pagalbos malda ir auka. Aukų lapus prisiųsti Valdybai užbaigus gegužės mėnesį. „Tėviškės Aiduose“ bus skelbiamos visų aukotojų pavardės, aukoję ne mažiau \$5.

4. J.E.Vyskupas P.Baltakis OFM ir Popiežiškosios Lietuvių Šv. Kazimiero Kolegijos Rektorius Prel. A.Bartkus Romoje prašo skubiai aukų dėl Kolegijos daromo didelio remonto. Prašome visų įgaliotinių dar šį balandžio mėnesį parinkti aukų ir gegužės pradžioje su aukų lapais jas prisiųsti valdybai, kad po to tuojau visas aukas galėtume nusiųsti Kolegijai.

Visiems Didžiai Gerbiamiesiems Kunigams, brangiesiems mūsų įgaliotiniams dėkojame kuo nuoširdžiausiai už pagalbą, savanorišką talką. GARBĖ JĖZUI KRISTUI!

Federacijos Valdyba

Kardinolas Vincentas Sladkevičius Vatikano Institucijų narys

Popiežius Jonas Paulius II-sis paskyrė trisdešimt kardinolų naujai sudarytosios Dieviškojo Kulto ir Sakramentų Disciplinos kongregacijos nariais. Tarp paskirtųjų šios kongregacijos narių yra ir Lietuvos kardinolas Vincentas Sladkevičius. Tuo būdu Lietuvos kardinolas dabar yra keturių Vatikano institucijų narys: Katalikiškojo auklėjimo

Sladkevičius Vatikano

kongregacijos, sekretorijato santykiam su netikinčiais, popiežiškosios Teisingumo ir Taikos komisijos ir nuo šiandien - Dieviškojo Kulto ir Sakramentų Disciplinos kongregacijos. Ši kongregacija buvo įsteigta pagal šiandien įsigaliojusią Romos kurijos reformą, sujungiant į vieną dvi iki šiol buvusias kongregacijas, būtent, Dieviškojo Kulto ir Sakramentų.

LRTV

Už ką balsavo lietuviai?

Rašo Dr. Jonas Kunca

Pirmą kartą sovietų liaudis ir kartu mūsų pavergti broliai, turėjo progą pasisakyti, ką jie iš tikrųjų galvoja, be baimės, kad bus už tai išvežti į Sibirą ar į KGB kalėjimą. Galimybė pareikšti savo nusistatymą buvo gana ribota: žmonės galėjo balsuoti tik už vieną ar kitą kandidatą, kuriuo galėjo būti tik praėję po partijos intrigu kostuvų. O vis tik rinkimų rezultatai atidengė imperijos politinę tikrovę-komunizmo bankrotą rusų imperijoj.

Apsirinka, kurie galvoja, kad žmonės už Gorbačiova. Tam nebuvo priežaščių. Jis iki šiol nepagerino sovietinio žmogaus gyvenimo. Jo paties sukurta žemės ūkio superministerija-Gosagroprom-buvo likviduota dėl jos neveiklumo. „Alkoholio karas“ baigėsi pralaimėjimu. Prieškorupcinė kampanija buvo nutraukta. Gaminų kokybės kontrolė baigėsi kapituliacija. Nepasisekė pritraukti svetimų kapitalų investavimo S. Sąjungoj ir valstybės įmonių įstatymas neveikė dėl pačių biurokratų trukdymo darbo. O svarbiausia-krautuvijų lentynos liko dar tuštesnės negu prie Brežnevo valdžios. Vienintelis Gorbačiovo geras darbas, tai sumažinimas spaudos ir žodžio laisvių suvaržymų. Vien to nebūtų užtekę laimėti rinkimus.

Sovietų masės, ypač pabaltiečiai, balsavo už pasikeitimus, kurie jų

nuomone turėtų ar bent galėtų privesti netikusios komunistinės sistemos panaikinimo ir pavergtų tautų išsilaisvinimo. Reikia pripažinti, kad šį kartą ne Gorbačiovas ir Politbiūras, bet liaudis turi tiesą. Tos reformos gerbūvio neatneš ir Rusijos nesumodernins, bet jos davė pradžią laisvės reikalavimam, kurių niekas negalės sustabdyti.

Lietuvoj pralaimėjo rinkimus visi partijos šulai, įskaitant prezidentą ir ministrų pirmininką, ir išskiriant Brazauską ir jo padėjėją, kuriuos išgelbėjo sąmoningai Sąjūdis atšaukdamas savo kandidatus jų rinkimų rajonuose. Kitaip, subrendusiai protavo Sąjūdžio Taryba, galėtų būti Maskvos paskirti daug Lietuvai kenksmingesni asmenys į jų vietas. Kovo 26 d. mūsų tauta pasisakė aiškiai už Sąjūdį ir jo nepriklausomos, neutralios Lietuvos valstybės atstatymo siekimą. Už tai, ne už Gorbačiovo asmenį, balsavo nuo 75-88% Lietuvos gyventojų, tai yra visi lietuviai ir dalis mūsų krašte gyvenančių svetimtaučių. Galutiniai daviniai paaiškės po pakartotinių 8 kandidatų rinkimų. Iš jų kokie 7 galėtų būti Sąjūdžio žmonės, kurie galės išeiti laimėtojais. Atrodo, tik užėmę patogias vietas lietuviai komunisteliai bus atidavę savo balsus už kandidatus, noričius

išlaikyti dabartinį stovį dėl asmininio pasipelnymo. Jie teisinasi, kad girdi, nepriklausoma Lietuva negalėtų išsilaikyti dėl ekonominių sunkumų. Jie nusiduoda pamiršę, kad už mus neturtingesnė Suomija ne tik išsilaiko be rusų pagalbos, bet sugebėjo apmokėti Maskvai uždėtus karo nuostolius ir pakelti gyvenimo lygį į likusio laisvojo pasaulio aukštumą. Kad Lietuvai reikia suorganizuoti savo ekonomiką, yra aišku.

Ekonominis krašto suverenumas, kaip vienas iš pirmųjų žingsnių į nepriklausomybę, yra skubus ir svarbus reikalas. Tai proga paruošti kraštą nepriklausomam gyvenimui. Būdamas rusų imperijos dalim, Lietuva būtų pasmerkta merdėti ekonominiai ir dvasiniai. Už tai yra visai neverta minėti viešai šitokią „gudrią“ išeitį. Maskva tik ir laukia, kad mūsų tauta kaip nors pasizadėtų susirišti su Rusija, nes neturi kaip pateisinti Lietuvos okupaciją po to, kai buvo spaudoj paskelbti Ribbentropo-Molotovo slaptųjų protokolų tekstai.

Lietuviam kovo 26 d. rinkimų rezultatai yra gera žinia. Dabar mes ir Maskva gerai žinom, ką galvoja ir jo nori mūsų pavergta tauta-laisvės. Laisvės įsijungti į pažangiųjų valstybių eiles ir išvystyti savąjį lietuvišką potencialą. Atydus bendros ir mūsų krašto padėties sekimas ir pasiryžimas lydimas politinio subrendimo, mums padės atsiekti mūsų tikslą.

šventovė, tai brangus Lietuvos papuošalas, ir vyskupas Antanas Vaičius nori prašyti popiežiaus, kad bažnyčiai būtų suteikta bazilikos titulus.

Iš šios apylinkės yra kilę nemažai mokytų žmonių, apie pačią šventovę parašyta nemažai įvairių raštų. Laukiama, kad bus vėl parašytos naujos knygos, išleisti nauji Stebuklingosios Dievo Motinos paveikslai.

Pro pačios šventovės sukaktį, kuri buvo pernai metais, praėjome tyliomis, nes visa stelbė Lietuvos krikšto sukaktis. Dabar ją prisimename, nes tikrai verta ir prasminga prisiminti ir nuolat melstis į Stebuklingąją Žemaičių Kalvarijos Dievo Motiną, platinti Kryžiaus Kelių kultą, nes visa tai tik pagilina mūsų tikėjimą, mus labiau suriša su Lietuva!

A. Žemaitis

ŽEMAIČIŲ KALVARIJAI 350 METŲ

(tęsinys)

Stebuklingojo Paveikslas Istorija

Didžiajame bažnyčios altoriuje yra stebuklingas Dievo Motinos paveikslas. Paprastomis dienomis jis yra uždengtas kitu paveikslu - Marijos Apreiškimo paveikslu. Tik per mišias Marijos stebuklingas paveikslas yra atidengiamas... Jis yra pieštas ant drobės, kuri aptemta ant lentos, išmuštos raudonu aksomu. Čia vaizduojama, kaip Marija prie savęs glaudžia Kūdikelį Jėzų.

Paveikslas yra parvežtas iš Romos. Paveikslas praeitį, panaudojęs vienuolyno archyvus, kun. Račaišis taip aprašė. Dominikonams Žem. Kalvarijoje įsikūrus, vienas jaunas jų klierikas, Petras Pugačevskis, buvo pasiūstas į Romą mokytis. Romoje jis apsigyveno pas dominikonus vienuolyno Ilgoninėje, kur buvo pakabintas šis Marijos paveikslas.

Petras dažnai meldėsi prie paveikslas ir naktimis dažnai matė nežemišką šviesą aplink Marijos ir Kūdikelio galvą. Vieną kartą sunkiai susirgo brolis Romualdas. Petras, užžiebęs žvakę, karštai meldėsi prie šio paveikslas, prašydamas broliui sveikatos. Marija išėklusė jo maldų ir Ilgonis atsikėlė sveikas.

Patyręs tokį stebuklą, Petras išprašė, kad jam duotų paveikslą parneštį į Žem. Kalvariją, kur greitai buvo pakabintas didžiajame altoriuje ir ėmė garsėti savo stebuklais. Dvasinė vyvrenybė buvo sudariusi komisiją, kuri tyrė stebuklų tikrumą. Po tyrinėjimų buvo surašytas protokolas, kuriuo remdamasis Žemaičių vyskupas Jurgis Tiškevičius tą paveikslą paskelbė stebuklingu.

Stebuklai buvo surašomi į knygą, kuri žuvo 1896 metų gaisre.

Apie Marijos paveikslas stebuklingumą liudija aplinkui sukabinti votai kurių 1936 m. buvo 82.

Didieji Atleidai

Didieji Žem. Kalvarijos atleidai yra nuo liepos 1 iki 12. Čia suvažiuoja daugybė žmonių. Ypač pagausėjo šios vietoas lankymas šiais laikais, kai persekiojama religija, kai žmonės turi kentėti dėl savo tikėjimo, kai Lietuva yra okupuota.

Čia plaukia tūkstančiai, eina giedodami šventas giesmes - tuos Kryžiaus kelius, kuriuos žmonės vadina Kalnais, o patys atleidai yra vadinami didieji - Didžioji Kalvarija.

Kaip ir praeityje, taip ir dabar šį šventovė stiprina žmones vargstančius, pagilins jų religingumą, labiau sujungia į vieną lietuvišką tvirtą ir kovojančią bendruomenę.

Okupantai, bijodami Kalvarijos vardo, pavadino Varduva. Tai didelė

Kardinolas V. Sladkevičius įspėja Vatikaną

Reuterio tarptautinė žinių agentūra praneša kovo 3d. apie Lietuvos kardinolo Vincento Sladkevičiaus įspėjimą Vatikanui nepripažinti Sovietų Sąjungos suvereniteto dėl jo Pabaltijo respublikos Lietuvos, nes toks pripažinimas galėtų išprovokuoti pustrečio milijono katalikų sukilimą. Pokalbyje su Italijos katalikų mėnraščiu „30 Giorni“ Romoje, kardinolas Sladkevičius pasakė: „Jeigu Šventas Sostas pripažintų Lietuvos įjungimą į Sovietų Sąjungą, tai būtų prieš daugumos žmonių valią. Ta prasme rizikuotų pažeisti patį tikėjimą“

Vatikano laikysena dėl Lietuvos, kurių 1940 m. Stalinas aneksavo, yra plačiai tikima, kad tai lemiamas dalykas deryboms dėl popiežiaus Jono Pauliaus II vizito į Sovietų Sąjungą. „Jeigu Šventas Sostas oficialiai pripažintų aneksavimą, mūsų žmonės sukiltų“ - pasakė kardinolas Sladkevičius. Jis dar pridėjo, kad popiežiaus kelionė

sustiprintų Sovietų Sąjungos vaizdą užsienyje ir įspėjo dėl Vakarų perdėto garbinimo Sovietų lyderio Gorbačiovo. Tas vestų į asmens kultą ir tai yra pavojinga.

Mūsų komentaras. Šis Lietuvos kardinolo Vincento Sladkevičiaus pareiškimas yra nepaprastai svarbus ne tik Lietuvos Bažnyčiai, bet ir Lietuvos tarptautinės juridinės padėties atžvilgiui. Jis neabegotinai užbėga už akių bet kuriems bandymams vienokiu ar kitokiu būdu padaryti sovietų atžvilgiu mostą, kuriuo sušvelnintų Lietuvos pagrobimo nepripažinimą. Tokių bandymų sovietai jau ir anksčiau yra darę. Vasario 16 minėjimo Mišiose Kauno katedroje kardinolas Vincentas Sladkevičius atsisakė į visą pasaulį, į visus pasaulio vadus, į visas tautas, priminti visiems, kad pasaulyje yra ne tik Amerika, Anglija, ne tik Nambija ir Palestina, taip pat yra ir Lietuva!

Praneša ir Vatikano radijas.

Lietuvos vyskupai

Vienas svarbiausių Romos dienraščių „Il Tempo“ kovo 13d. laidoje plačiai pranešė apie naujų vyskupų paskyrimą Lietuvoje, atkreipdamas dėmesį, kad po daugelio metų Popiežius Jonas Paulius II-sis vėl atkūrė bažnytinę hierarchiją Lietuvoje. Romos dienraštis savo pranešimą atspausdino stambia, daug pasakančia antrašte: Lietuvos Bažnyčia turi savo vyskopus, bet ji dar neturi religinės laisvės. Naujų vyskupų paskyrimas Lietuvai, rašo dienraščio bendradarbis Svidercoschi, yra neabejotinai svarbus įvykis, kurį galima sugretinti su kai kuriais kitais religinės padėties Lietuvoje pagerėjimo ženklais, pavyzdžiui, Vilniaus katedros sugražinimu, leidimu tikintiesiems švęsti Kalėdas, antireliginės propagandos laikraščiuose nutraukimu ir t.t.

Reikia, tačiau, pastebėti, rašo italias žurnalistas, kad nors teigiami pasikeitimai įvyko su sovietinės valdžios pritarimu, pagerėjusių padėtį reikia vertinti kaip Lietuvos katalikų pastangų rezultata, nes Lietuvos katalikai nepaliaujamai kovoja už religinę laisvę. Lietuvos vyskupai, su kardinolu Sladkevičim priešakyje, rašo italias žurnalistas, pakartotinai kėlė reikalą normalizuoti bažnytinės hierarchijos padėtį Lietuvoje. Maskva, iš savo pusės, pažymi žurnalistas, gerai žino, kad katalikybė Lietuvoje yra labai stipri, kad katalikų tikėjimas, kurį išpažįstas didžioji dauguma Lietuvos gyventojų, yra neatskiriamai susijęs su lietuvių tautiniais jausmais ir su tautine kultūra. Visa tai, betgi, nereiškia, kad Lietuvos Bažnyčiai dabar jau yra susidariusios sąlygos autonominiams veikti. Bažnyčiai buvo padaryta tam tikrų nuolaidų, tačiau religinę veiklą normuojantys įstatymai, kurie yra priešingi religijai, dar nėra panaikinti ir tebegalioja. Pakantesnė pažiūra į religiją anaipol dar nereiškia tikros religinės laisvės. Už valdžios rodomą pakantumą tauta negali atsisakyti jai švenčiausios vertybės, būtent, suverenumo. Dienraščio „Il Tempo“ žurnalistas šia proga atkreipia dėmesį, jog kai kas neatmeta galimybės, kad galėtų būti pripažintas teisėtu prievartinis Lietuvos įjungimas į Sovietų Sąjungą. Šiuo klausimu, rašo žurnalistas, yra labai aiškiai pasisakęs Lietuvos kardinolas Sladkevičius. Jis yra pažymėjęs, kad Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą pripažinimas būtų priešingas lietuvių tautos daugumos valiai ir tam tikra prasme galėtų didžiai pakenkti tikėjimui Lietuvoje. Lietuvos prijungimas prie Sovietų Sąjungos, pažymėjo kardinolas, buvo ir lieka neteisingumo veiksmas.

Apie Bažnyčios padėtį Lietuvoje, ryšium su naujų vyskupų paskyrimu, šiomis dienomis plačiai pranešė ir kiti Romos dienraščiai, tarp jų katalikų „Avvenire“. Il Messaggero, la Repubblica ir komunistų dienraštis „Unita“. Komunistų dienraštyje paskelbto straipsnio autorius, betgi, savo šališkais ir atgyventais samprotavimais išsiskiria iš kitų, tuo paliūdydamas, kad komunistų organas tvirtai tebesilaiko dar ne taip senos liūdno praeities dialektikos. Straipsnio autorius, be kita ko, įžūliai iškraipo ir paties Popiežiaus mintis Lietuvos klausimais.

LRTV

Skaitymas - matymas - mąstymas

(tęsinys)

Rašo Jonas Juška

Zvelgiant į mūsų lietuviškosios išeivijos gyvenimą, rasime visko: rasime daug juodų ir daug baltų tuščių dėmių. Ir reikia būti beveidžiu optimistu, kad nematytum kaip praktinė būtis užgožė ir užkerėjo idealistinį būties horizontą, o lietuvių kalba atsidadė pelenės vietoje, kurios jau nebepavadinsi nei kalba, - tai tik sudaryta besielė šnekta, kurios šlykštu ir klausytis. Štai kas kelia rūpesčio tikrai šiuolaikinės Lietuvos inteligentijai, kuri norėtų, kad išeivija dar ilgai ilgai gyvuotų.

Trumpai tariant, turime reikalo su liga. Kas tai per liga? Ir kaip ją gydyti? (Apie tai rašo Pr. Visvydas, „Akiračiai“, 1985 m. Nr. 5). Anot jo, „Televizijos dėka kai kurie tautiečiai, dar nesulaukę pensijos metų, susergera nepagydoma liga, kuri vadinasi „disleksija“. Tai nuo mažumės paveldėtas atsparumas kultūrai, savišvietai, skaitymui - knygai, žurnalui, laikraščiui“. Nereikia nei įrodinėti, kad televizija negali pakeisti skaitymo. Šis proesas gerina atmintį, vysto smegenis, moko suprasti ir loginius ryšius. „Skaitymas ugdo vaiko fantaziją, leidžia jam savaip įsivaizduoti knygų herojus ir ten aprašomus įvykius. O televizija siūlo gatavus paveikslius ir schemas. Skaitymas yra aktyvus procesas, televizijos laidų žiūrėjimas - pasyvus“. (Apie tai, „Kodėl vaikai neskaito?“ - Vakarų Vokietijos Federalinės Respublikos sociologai-pedagogai, žurnalo „Stern“ iniciatyva, atliko tyrimus „Vaikai - knygos - televizorius“. Pastaba: tyrimų duomenys iš žurnalo „Mokslas ir gyvenimas“ Nr. 2, Vilnius, 1986 m). Tiems, kam šie duomenys įdomūs, cituoju - J.J.

„Suaugusius nustebino ir nuąsdino tai, kad tik 46% mergaičių ir 24% berniukų nuo 8 iki 12 metų amžiaus skaityti knygas yra patrauklus užsiėmimas, tuo tarpu televizorių žiūri 88% to amžiaus vaikų ir dauguma po kelias valandas per dieną.

Tyrimo rezultatai taipogi parodė,

kad, nors masinės informacijos priemonės visiems teikia plačias galimybes gauti informaciją, įvairių socialinių sluoksnių vaikų žinios nėra vienodos.

Mažiau pasiturinčių šeimų vaikai skaito bemaž 3 kartus mažiau negu tarnautojų ir verslininkų šeimų vaikai. Vaiko polinkį skaityti, tyrinėtojų nuomone, lemia, kaip šeimoje yra vertinama knyga. 60% mėgstančių skaityti vaikų atsakė, kad ankstyvoje vaikystėje jiems knygas garsiai skaitė tėvai ar vyresnieji broliai ir seserys. Tarp tų, kurie nepamilo knygos, šitai prisipažino tik 20%.

Tyrimų autoriai teigia, kad kuo anksčiau vaikai bus pratinami skaityti, tuo geriau, priešingu atveju stebulkingoji karalystė - knygų pasaulio - durys vaikams gali ir nebeatsiversti.

Svarstanti šiuos klausimus darosi tiesiog apmaudu, kad išeivijoje, kur „Visko yra, visko pilna (ir iš plunksnų, ir iš vilnų“ tarybinė liaupsė), irgi suklestėjo STAGNACIJA, nors stalinistų formaliai lyg ir neturime, bet piktžolėms (antikultūrai) dirva kuo geriausia. Tokiu būdu daugelio tautinis ir kalbinis jausmas tiesiog strofavosi, o „mokslas ir sąžinė (Rabelais pašaipai) tėra tik dvasiniai griūvėsiai“ (šiap pokaryje samprotavo mums visiems žinomas profesorius J. Eretas)...

„Kalba yra kur kas daugiau negu tik socialinė funkcija ar komunikacinė priemonė, - ji pats brangiausias tautos turtas. Kaip vertina savo gimtąją kalbą dauguma mūsų išeivių, mėgstančių save tituluoti TREMTINIAIS, bet matome iš periodikos, kurioje nebėra mąstymo. Mat, kai nebėra mąstymo, tai kalba irgi susta: trūksta žodžių, gražios intonacijos, aiškumo, gyvumo, rišlaus ir įtaigaus diskurso. Masės žmogus greit praranda ryšį su tikrove, nes viską stebi paviršutiniškai. Paviršutiniška nuovoka sudaro pagrindą save pervertinti, o pašnekovą nuvertinti tiek socialinėje, tiek kultūrinėje, tiek ir politinėje srityje. Žodžiu, visur tik

vidutiniškumas - „Ima vesti aklas aklą“... (Dr. J. Eretas - V Lietuvių Katalikų Akademijos (LKA) suvažiavimo darbų tomas).

Rašinio mintis teks užbaigti Česlovo Miloso (Czeslau Milosz) „The Land of ULRO“ mintimis, jos šiuolaikinį žmogų yra apėmęs „Mardi Gras“ klaunados kvaitulys. Jis ieško savęs, ieško ir kitų žmonių draugystės, bet pastangos baigiasi abipuse mizantropija: nėra draugystės be „nuodėmių atleidimo“. Tai moralinė Homo Polluticus problema, bet apie tai kitą kartą.

Iš Lietuvos pogrindžio

Vakarų pasiekė Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika Nr. 79 ir Nr. 80.

LKB Kronika Nr. 79 Lietuvos pogrindyje pasirodė 1988 m. rugsėjo 8 d. ir ta laida skiriama Tikinčiųjų Teisėms Ginti Katalikų Komiteto nariui kun. Alfonsui Svarinskui, 21.5 metų už Dievą ir Tėvynę kalintam sovietiniuose lageriuose, o 1988 m. rugpjūčio 22 d. ne savo noru turėjusiam palikti Tėvynę. Šiame numeryje: Kardinolo V. Sladkevičiaus žodis kunigų simpoziume, Dėkojame už auką kun. Alfonsui Svarinskui, kun. A. Svarinkas atsisveikina. Laisvės nėra be sąžinės laisvės - kreipimasis į Persitvarkymo Sąjūdį, Pareiškimai ir protestai, Mūsų kaliniai, Žinios iš vyskupijų, Sovietinėse respublikose.

LKB Kronika Nr. 80 Lietuvos pogrindyje pasirodė 1988 m. gruodžio 8 d. Numeris skiriamas buvusiams sąžinės kaliniams: kun. Sigitui Tamkevičiui, Viktorui Petkui, Baliai Gajauskui, Gintautui Iešmantui, Petriui Gražuliui, 1988 m. lapkričio mėnesį sugrįžusiems į Lietuvą. Šiame numeryje: Sveikiname naująjį lietuvių arkivyskupą Audrį Bačkį, Dėkojame už auką-grįžusiems sąžinės kaliniams, Kun. Sigitui Tamkevičiui pamokslas, pasakytas Kybartuose lapkričio 6 d. sutikimo metu, Pareiškimai ir protestai, Žinios iš vyskupijų, Sovietinėje mokykloje, Sovietinėse respublikose.

Gureckas siūlo sutvarkyti Sąjūdį

(New Yorkas, 1989 vasario 23. LIC) Šiandieninėje Tiesoje atspausdino LTSR Aukščiausios Tarybos prezidiumo sekretoriaus Gurecko pasiūlymus suvaržyti Sąjūdžio veiklą ir spaudą, praneša Lietuvių Informacijos Centras. Pateikiame Gurecko pasiūlymus:

1) Vėl perimti į savo rankas visą partinę spaudą, o iš komunistų dirbančių kituose spaudos organuose pareikalauti, kad jie dirbtų taip kaip dera komunistui. Ir nereikia spaudos vadovams bei CK spaudos sektoriui dangstyti frazėmis esą kiekvienas žurnalistas - laisvas kūrėjas.

2) Uždaryti visus Sąjūdžio miestų-rajonų laikraščius bei laikraštėlius. Nė vienas iš jų nepadaeda persitvarkymui. Užteks vieno Atgimimo, bet ir jis turi būti kontroliuojamas.

3) Televizijos Atgimimo Banga leisti tik įrašus. Atimti iš Sąjūdžio vadovų laisvą mikrofoną. Ir taip ilgai jiems buvo leista dezinformuoti visuomenę, formuoti anti-socialistinę, anti-partinę nuomonę. Šioje laidoje nėra nuomonių įvairovės, o atkakliai persama viena nuomonė.

4) Patvirtinti LTSR AT prezidiumo įsaką dėl atsakomybės už mitingų ir eitynių organizavimą - tvarkos pažeidimą. Reikia įvesti tvarką. Žinau, kad pasiūlymas sukels sąjūdiečių įtūžį, bet kito kelio nematau.

5) Neleisti įmones bei organizacijas perdavinėti Sąjūdžiui kolektyvo uždirtas lėšas. Uždrausti gali ir privalo ministerijų bei žinybų vadovai-bankininkai. Stebina, kad bankai kartais neleidžia laisvai kelių rublių panaudoti įmonės reikalams, o tūkstančius leidžia pervesti nežinia kokiems tikslams.

6) Organizuoti šio plenumo nutarimo bei medžiagos svarstymą partiniuose aktyvuose, partiniuose susirinkimuose. Mums visiems dalyvauti juose. Duoti teisingą ir visapusišką politinės padėties vertinimą ir klausyti komunistų nuomonę. Su plenumo medžiaga supažindinti visus gyventojus.

7) Pareikalauti iš CK narių bei kandidatų į narius asmeninės atsakomybės už savo veiksmus. Kas nesutinka su CK pozicija, turi viešai paaikškinti savo elgesio motyvus. LIC

S y d n ė j a u s

Ar žinote kas yra juodos piliulės? Ar iš tikrųjų meilė yra amžina? Kiek toli obuolys nuo kriaušės nukrint? Tuos ir kitus kontraversinius klausimus Jums atsakys ANTRAS KAIMAS, Čikagos jūmoro ir satyros teatras. Šio teatro veteranas, Romas Stakausas, režisuoja ir vaidina, su vietiniais aktoriais, tos grupės pastatyme Sydnejuje.

Australijos premjera įvyks balandžio mėn. 16 d. (sekmadienį) 3 val p.p. Bankstowno Lietuvių Klube. Įėjimas \$5; pensininkams ir moksleiviams \$3. (Pelnas skiriamas Sydnejaus Lietuvių Jaunimo Sąjungai.)

Bilietai gaunami prie durų - kas anksčiau, tam geriau! Linksmas sekmadienio popietė užtikrinta!

Dėl smulkesnės informacijos prašau skambinti: Daivai Labutytei-Bieri 957-3691 arba Kęstui Protui 649-7314.

Kas atsakingas už Katyno žudynes

Praėjusį mėnesį Lenkijos Raudonasis Kryžius paskelbė karo metu Raudonojo Kryžiaus komisijos paruoštą raportą, kuriame prieinama prie išvados, kad 4,000 lenkų karininkų Katyne išžudė Sovietų enkavedistai, o ne Vokiečiai, kaip iki šiol oficialiai buvo tvirtinama. Praėjusią savaitę tai patvirtino ir Lenkų vyriausybės atstovai. Jerri Urbanas spaudos konferencijoje pareiškė: „Mes manome, kad yra įrodymų, jog Tarybinė NKVD 1940-tais metais sušaudė 4,400 į belaisvę paimtų lenkų karininkų“. Urbanas paragino Tarybų Sąjungą paspartinti savo tyrimus, kuriuos nuo 1987-ųjų metų veda bendra lenkų ir tarybinių istorikų komisija. Urbanas pažymėjo, kad lenkų istorikai nustatė tarybinę kaltę, tačiau Maskvoje tvirtinama, kad esamų faktų nepakanka ir galutinai išvadai padaryti reikia rasti atitinkamų dokumentų tarybiniuose archyvuose. Lenkijos užsienių reikalų ministras Rakovskis taip pat ragino rusų istorikus pagreitinti savo darbą ir viešai paskelbti tyrimų rezultatus. Bet Maskva iki šiol tyli.

Užrašyta iš Laisvosios Europos radijo laidos. J.R.

Lietuvos darbininkų sąjunga

Iš Lietuvos pasiekusiomis žiniomis, vasario dvidešimt šeštąja, Kauno darbininkų sąjunga Kaune prie miesto vykdomojo komiteto, 14 val. 30 minučių ruošia mitingą pareikšti nepasitikėjimą miesto valdžia, taip pat partine valdžia ir vykdomojo komiteto pirmininku.

Pagal spaudos agentūrų gautas informacijas, praėjusią savaitę prie aukščiausiosios tarybos patalpų Vilniuje kelias dienas vyko piketai, reikalaujant Persitvarkymo sąjūdžio įregistravimo. Galbūt ryšium su šiais piketais, šiomis dienomis spaudoje buvo paskelbtas įsakas dėl organizacijų įregistravimo. Spaudos agentūros pastebi, jog visuomenė tikisi, kad remiantis šiuo įsaku, galbūt netolimoje ateityje susidarys galimybė įregistruoti Persitvarkymo sąjūdį su visomis jam priklausančiomis juridinio asmens teisėmis.

Agentūros pažymi, kad sąjūdiečių pasipiktinimą sukėlė Jono Gurecko kompartijos centro komiteto plenumo pasakyta labai konservatyvi kalba, kurią šiomis dienomis atspausdino vilniškė „Tiesa“. Gureckas yra Klaipėdoje iškeltas kandidatu į LTSR aukščiausiosios tarybos deputatus. Pagal spaudos agentūrų turimas informacijas, klaipėdiečiai yra iškėle mintį organizuoti Gurecko atšaukimą iš deputatystės. Tam žygiui dabar yra ruošiamasi.

Pagal turimas žinias, Klaipėdoje kovo 2 dieną įvyks vietos darbininkų sąjungos steigiamasis susirinkimas. Numatoma darbininkų sąjungas steigti ir kituose Lietuvos miestuose - Jonavoje, Prienuose, Molėtuose,

Rokiškyje, Alytuje. Tokia sąjunga jau veikia Kaune: ji yra jau surengusi keletą piketų ir paruošusi kelis dokumentus. Vilniuje veikia darbininkų klubas. Tuo būdu yra kuriamas platus Lietuvos darbininkų judėjimas, kaip Persitvarkymo sąjūdžio padalinys. Galbūt pavasario pabaigoje ar vasaros pradžioje galės būti surengtas visos Lietuvos darbininkų atstovų suvažiavimas.

LRTV

Eilės prie parduotuvių ir toliau liks „įprastine“ sovietinio gyvenimo apraška. Tokią nuomonę neseniai spaudos konferencijoje išreiškė žymusis sovietų ekonomistas Nikolai Šmelev. Jis pažymėjo, kad yra per optimistiška manyti, kad eilės prie parduotuvių Sovietų Sąjungoje išnyks per 5-6 metus. Niekas negali žinoti, kaip ilgai tęsis buitinių prekių trūkumas Sovietų Sąjungoje. Prekių paklausa patenkinimas Sovietų Sąjungoje, dabartėmis aplinkybėmis, ekonomisto nuomone, yra iš viso sunkiai atsiekiamas uždavinys. Sugretindamas sovietų ir amerikiečių pramonės gamybos našumą, Šmelev, pavyzdžiui, pažymėjo, kad Sovietų Sąjungoje yra pagaminama beveik 10 kartų daugiau traktorių negu Jungtinėse Amerikos Valstybėse, tačiau, nepaisant to, žemės ūkio produktų Amerikoje pagaminama žymiai daugiau ir sovietai vis dar turi importuoti javus iš Amerikos o ne amerikiečiai iš Sovietų Sąjungos...

Reuter

REMK AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDA

nes jo tikslas yra:- Skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių apraiškas AUSTRALIJOS FONDA stiprinsime ir jį ugdysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.

50 Errol Street, North Melbourne, Victoria.

Visą korespondenciją ir aukas prašome siųsti adresu:

P.O. Box 11, North Melbourne. Vic. 3051

A.L. Fondo Valdyba.

Dėmesio Australijos lietuviams

Australijos Lietuvių Fondo valdyba skatina ir ragina visus tapti aktyviais fondo nariais, užpildydami Zemiau patiektą įstojimo blanką. Įstojimo VIENKARTINIS mokeskis \$25 - asmeniui, organizacijoms \$100. - Norėtumėme visus patikslinti, kad rėmėjai, kurie jau aukojo daugiau kaip \$25 (tas pat atatinka organizacijoms) užpildydami blanką įstojimo mokesčio mokėti NETURI.

ALF-do Valdyba

Pavardė ir vardas: .....

Adresas: .....

Australijos Lietuvių Fondo Valdybai,

P.O. Box 11, North Melbourne, Vic. 3051.

Prašau mane priimti Australijos Lietuvių Fondo nariu. Sutinku vykdyti visas nario prievoles, aptartas Fondo memorandume ir nuostatuose. Kartu pridėdu .....dolerių nario mokesčiui.

Data

Parašas

Melbourn Pensininkų sąjungos narių metinis susirinkimas

Į Pensininkų Sąjungos metinį susirinkimą Melbourne kovo 14 d. susirinko virš 80 narių. Atrodo, kad tai didžiausia skaičiumi organizacija.

Pensininkų Sąjunga buvo pasilikusi kritiškoje padėtyje, nes jos kelerių metų pirmininkas, Juozas Petrašiūnas, yra rimtai susirgęs ir jis pranešė, kad negalės daugiau savo pareigų atlikti. Jam visų susirinkime dalyvavusių vardu palinkėta neužilgo sveikatos pasitaisymo ir sustiprėjimo.

Susirinkimą sušaukė Sąjungos vice-pirm. Povilas Baltutis. Alisa Baltrukonienė tapo pakviesta susirinkimui pirmininkauti, o sekretoriauti buvo pakviesta Halina Statkuvienė.

Mandatų komisiją sudarė: Juozas Balčiūnas, p. Oželienė ir Aleksandras Glušauskas.

Po susirinkimo pirmininkės įžanginio žodžio, tylos minute buvo pagerbti mirę Sąjungos nariai.

Trumpa pranešimą apie metinę veiklą padarė vice-pirm. Povilas Baltutis. Metinės apyskaitos apžvalgą pateikė išdininė Vyta Jablonskienė. Kontrolės komisijos aktą perskaitė Juozas Šniras.

Kontrolės komisija, susidedanti iš: Juozo Šniro, Antano Bajoro ir Vinco

Petrusevičiaus paprašyta sutiko pasilikti dar vienai kadencijai.

Sunkiau buvo su kandidatų į Valdybą pasiūlymu ir sutikimu būti renkama. Vistik suradome aštuonis kandidatus. Rinkti reikėjo tik penkis.

Į Pensininkų Sąjungos valdybą, slaptu balsavimu, tapo išrinkti sekantys Sąjungos nariai: Povilas Baltutis, Vyta Jablonskienė, Lydija Petrusevičienė; Antanas Ramanauskas ir Vincas Sidabra. Kandidatais liko: A.Muceniekas, L.Padgurskis ir St. Šiuškus.

Naujai išrinktoji valdyba tuoj pat pasiskirstė pareigomis: Pirmininkas - Antanas Ramanauskas, vice-pirm. ir sekretorius - Povilas Baltutis, išdininė - Vyta Jablonskienė, parengimams - Lydia Petrusevičienė, koordinatorius - Vincas Sidabra.

Buvo dar iškelti keli klausimai susiję su išvyka į Naująją Zelandiją mėnesio gale, bet kiti klausimai ir pasiūlymai palikti sekantiems susirinkimui, už mėnesio svarstyti.

Senajai valdybai padėkota už vadovavimą, o naujai valdybai palinkėta sėkmingai tęsti buvusios valdybos eigą ir su stipresne energija įnešti į Pensininkų Sąjungos veiklą naujus užsimojimus praskaidrinimui rudenėlio ūkanotoms dienoms.

alb

Tikinčiųjų šventė

Didelė šventė Lietuvai, visiems tikintiesiems buvo šv. Kazimiero palaikų sugrąžinimas į atšventintą Vilniaus Arkikatedrą Baziliką. Ką tik tenai baigta restauruoti šv. Kazimiero koplyčia, atnaujintos freskos, P. Smilgevičiaus paveikslai, Lietuvos didžiųjų kunigaikščių iš Jogailaičių dinastijos skulptūros. Ir štai kovo 4 dieną iškilmingai lydimas sidabrinis karstas keliauja iš apaštaly šv. Petro ir Povilo bažnyčios, kur buvo laikomas nuo 1953 metų, kuomet buvo uždaryta Arkikatedra. Dvyliką valandą procesija, vadovaujama Vilniaus arkivyskupijos apaštalinio administratoriaus vyskupo Julijono Steponavičiaus sustojo Gedimino aikštėje ir karstas buvo palydėtas į

visiems Lietuvos tikintiesiems šventą vietą.

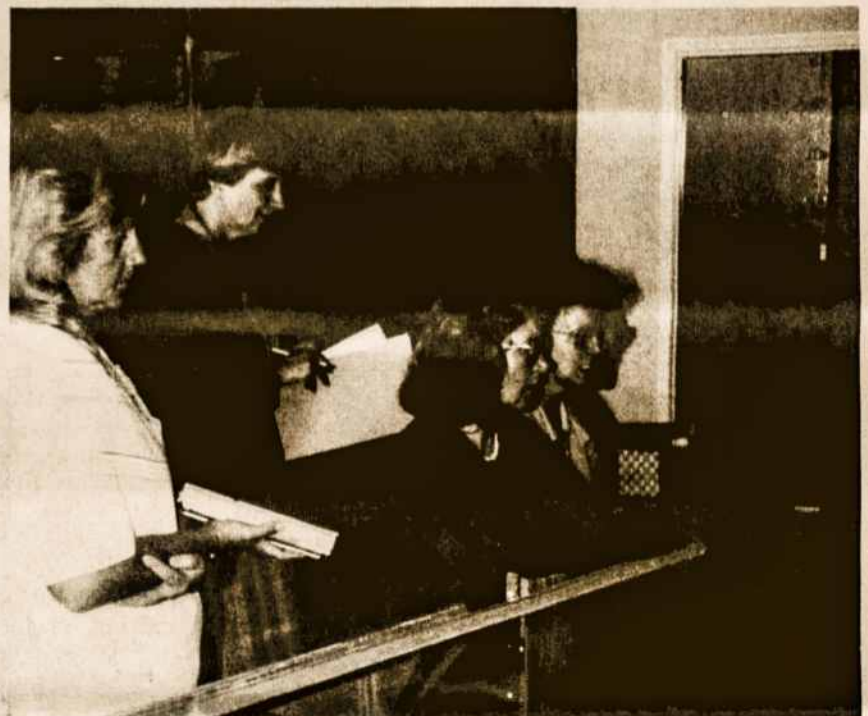
Iškilmingas šv. Mišias Arkikatedroje Bazilikoje laikė Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas Kaišėdorių vyskupijos apaštalinis administratorius kardinolas Vincentas Sladkevičius, kurias girdėjo visi susibūrę tą dieną Gedimino aikštėje. Mat Arkikatedra vos sutalpino katalikų bažnyčios dvasinikiją, religinių kofesijų atstovus, procesijos dalyvius. Po šv. Mišių žmonės patraukė į Pilies gatvę, senąją Vilniaus turgavietę, kur tęsėsi šv. Kazimiero garbei s kirtoji šventė

Jurga Baltrukonytė,
Vilniaus universiteto studentė,
būsimoji žurnalistė

Dainų Šventė Melbourne

Kovo mėn. 18d. Melbourne įvyko Sydney choro Daina ir Melbourne Dainos Sambūrio dirigentų posėdis. Jame buvo sudarytas XVI-tos Dainų Šventės, kuri įvyks 1990 metų gale Melbourne, repertuaras. Gaila, bet Adelaidės choro Lituania atstovas nedalyvavo.

V. Ališauskas

(iš k. į d.) Birutė Aleknaitė, Bronė Staugaitienė (Sambūrio pirm.), Danutė Levickienė ir Birutė Prašmutaitė.

IS MUSU PARAPIJU

Melbournas

Lietuvių Šv. Kazimiero Kolegijos daromas didelis remontas Romoje. Jo Rektorius prel. A.Bartkus ir pasaulio lietuvių išeivių vyskupas Jo Ekscelencija P.Baltakis OFM prašo visų tikinčiųjų skubios pagalbos - finansinės paramos. Pas mus lietuviškų pamaldų metu balandžio 23 d. bus daroma rinkliava, o kas galėtų didesne auka prisidėti prie Kolegijos remonto, tai įdėti į voką su savo pavarde ir adresu. Ši kolegija tai vienintelė laisvajame pasaulyje mūsų kunigų seminarija, ruošianti kunigus lietuvių sielovadai.

Geelonge Lietuviškos pamaldos Šv. Jono bažn. balandžio 23 d. sekmadienį 9.30 val. Pamaldoms atvyks kun. J.Petrauskas.

Reikalingas kambarys. Esu tvarkingas vyras 60 metų. Ieškau kambario rytiniuose ar pietiniuose Melbourno priemiesčiuose. Jeigu reikia, galiu padėti prižiūrėti daržą ir

namą. Skambinti Vytas 211 4875. Išnuomojamas butas. Pageidaujama žmona su vyru - pensininkai, arba moteris pensininkė. Skambinti telefonu - 306 2920.

Aukos „Tėviškės Aidams“ kovo mėn.

A.A. Antaninos Gučiuvienės palikimas \$300. J.Vaboliene surinko aukų vietoje gėlių už A.A. Ant. Gučiuvienės atminimą \$50. Vyšniauskų šeima \$40. A.V.Grikšeliai A.A. Vlodo Končiaus atminimui \$26. Po \$25 J.Grigaitienė, V.Matulaitis, B.Minus. Po \$20 A.Kelly. Po \$10 A.Giliauskas, B.Leitonas, Dr. K.Zdanius, V.Žiogas. Po \$5 O.Aleknienė. A.Bauze, St.Brazas, M.Cibulskis, M.Gerdvilytė-Spence, J.Girdauskas, R.Kenny, V.Lang, Ed.Matullionis, J.Pinčius, M.Petronis, R.Rakūnienė, A.Rakštelis, O.Rašymas, G.Šilingaitė, J.Skimbirauskas, H.Stošius, A.Talačka, I.Vaitkus, J.Veteikis, T.Zakarevičius. Po \$4 A.Grušauskas.

Neeilinis Koncertas

Neeilinis Koncertas įvyksta balandžio 23d., sekmadienį 2.30 val. p.p., Sydney Lietuvių Klube. Tai Lietuvos Filharmonijos solisto baritono Danieliaus Sadausko ir Choro „Daina“ bendras koncertas.

Mieli sydnėjiečiai ir artimųjų vietovių lietuviai, nepraleiskite šios, ypatingos progos, nes ji gali nepasikartoti ilgesnį laiką ateityje.

Numatyta, kad koncertą pradės solistas išdainuojant eilę dainų, kuriam akompanuos muz. B. Kiveris. Pirmosios dalies užbaigai choras padainuos 4 dainas. Antroje dalyje vėl svečio solisto dainos ir „Daina“ choro 4 dainos, o paskutinioji drauge su solistu.

Šia proga negarsiname choro, nes visi esate daugelį metų pažintyje jo dainų besiklausydami ir jam talkindami.

Solistas D. Sadauskas išdainavęs jau tūkstantinį koncertą, Jūsų neapvils ir lietuviškos dainos šilimą, atvežta iš šiuo mėtinės atgimstančios Lietuvos, suteiks Jums tautinio prisikėlimo draugystės čia išeivijoje, kurią jungiame su mums visiems brangia lietuviška daina.

Tenka džiaugstis, kad Gerb. Solistas, atvykęs pasisvečiuoti pas gimines ir pažįstamus sutiko dalyvauti bendrame koncerte drauge su choru, kuriam vadovauja S. Aleknaitė ir J. Ankus.

Laukiame visų atsilankant.

P.N.

Padėka

A.A. Antoninai Gučiuvienei mirus, patyrėme šiltos užuojautos ir pagalbos iš daugelio Adelaide lietuvių. Esame giliai dėkingi: kun. J. Petraičiui už šv. Mišias, rožinį ir laidotuvių apeigų pravedimą; Dr. R. Voroneckaitė už pagalbą ir patarimus; J. Vabolienei už laidotuvių suorganizavimą; chorui ir jo vadovai N. Masiulytei-Stapleton; solistei G. Vasiliauskienei; karsto nešėjams; visiems kalbėtojams taip gražiai iškėlusiems velionės reikšmę lietuviškame gyvenime; Moterų Sekcijai už šermenų paruošimą; visiems aukojusiems AL Fondui ir mūsų laikraščiams velionės atminimui; visiems pareiškusiems mums užuojautą žodžiu ir raštu ir visiems laidotuvių dalyviams parodžiusiems pagarbą velionei ir tuo būdu suteikusiems mums paramą.

Gražina Binkevičiūtė-Oswald, su šeima ir giminės

„Vilniaus krašto legendos“

Tai reta knyga, kurioje švyti šviesus optimizmas, ištikimybė Dievui, Tėvynės Lietuvos meilė, kovos už tautos laisvę. Šios Vilniaus krašto legendos yra per daugelį metų parašyti pasakojimai ne išgalvoti, bet girdėti iš žmonių ir atkurti, pasiremiant iš kur nors rastais duomenimis. Pats autorius, būdamas iš Vilniaus krašto, augo besiklausydamas iš savo motinos, senelio ir aplinkinių kaimų žmonių, kurie tikėjo tomis legendomis, mėgo jas pasakoti.

Autorius Genrikas Songinas gimęs netoli Duagpilio, kur jo tėvas buvo grafų Platerių dvaro ūkvedys. Gimnaziją baigė Čekoslavakijoje Prahos Politechnikume ir agronomijos mokslus, Vokietijoje Hanoveryje baigė Karo mokyklą, o grįžęs į Lietuvą 1919 m. stojo

„Ta mūs seselė darbininkėlė...“

Soc. Globos Moterų D-jos Melb. narės bei viešnios susirinko š.m. kovo mėn. 12 d. metiniam susirinkimui, Liet.namuose. D-jos pirm. E. Šeikienė atidarė susirinkimą kviesdama dalyves susikaupti tylos minutei pagerbiant a.ŕa. E. Balčiūnienę, O. Jakutienę ir G. Semienę užbaigusias pereitas metais, savo žemišką kelionę. Jų paliktos spragos bus labai sunkiai užpildomos.

E. Šeikienė padarė įdomu ir nuoseklų D-jos pereitų metų veiklos pranešimą. D-jos darbų derlius buvo tikrai gausus. Ligonijų lankymo koordinatorė bei jos padėjėja aplankė įvairiose vietovėse išblaškytus ligonius net 184 kartus. Vienas ligonis su daugeliu įvairiausių problemų buvo globojamas dviejų pasišventusių narių ištisus metus. Malonu kad prie daug meilės ir pasišventimo reikalaujančių darbų, prisideda ir kiti šeimos nariai. Seneliams ir ligoniams ruošiami pietūs sudarė progą dalyviams susiartinti ir pasidalinti varginančiais rūpesčiais bei maloniomis prošvaistėmis.

Daug darbo buvo įdėta ruošiant siuntinius Punksko lietuviams, verdant pietus, paruošiant šermenis, popietes ir kitus parengimus, o prieš akis, ne už kalnų, Lietuvių Dienos Melbourn. Tačiau koks nepaprastai vertingas yra atpildas! Vienišo tautiečio rankos paspaudimas, šypsena ir džiaugsmo kibirkštelė ligos išvarginto brolio ar sesės akyse. Šis atpildas neįkainuojamas.

Atlikti minėtus darbus yra įmanoma ne tik darščių draugijos narių, bet taip pat ir dosnios bendruomenės dėka, todėl jau iš anksto nuoširdžiai kviečiame visus tautiečius dalyvauti tradicinėje D-jos šventėje - Joninėse. Gausus atsilankymas parodys jautrumą mūsų siekiams ir parems materialiai tolimesnį artimo globos darbą. Dalyvė

savonoriu į Lietuvos kariuomenę ir karininku išbuvo visą Nepriklausomos Lietuvos laiką. Pokario metais pateko į Čikagą, kur aktyviai reikėsi LKV Sąjungos Ramovės skyriuje. Jam mirus šią knygą dabar išleido jo anūkas.

Autorius pateikia II legendų. Jos visos trumpos, bet tuojuo sudomina ir nepaleidžia iki pabaigos. Tos legendos: Vilniaus katedra, Baltoji ragana (iš 1831 m. sukilimo prieš Rusiją), Vilniaus vagių karalius, Kūčių dienos medžioklė, Bernardinų vienuolyno požemiai, Jono akmuo, Katedros dėmė - įdomi legenda kaip su rusų kariuomene į Lietuvą atvyko iš Pinsko balų Pinčiukas, velnias, nors ir nedidelės galios, bet didelis mėgėjas suvedžioti ir klaidinti žmones, Gedimino kalno lobiai, Ilčiaus kryžius, Velykinis stalas.

Šių visų legendų kalba gyva, lengvas stilius, skaityti labai tinkama ir jaunimui, žadinant būti doru, teisingu geru žmogumi, kuris rūpintųsi daugiau kitais negu savim. PD

Genrikas Songinas Vilniaus krašto legendos. Leidėjas Linas Raslavičius. Kieti viršeliai, aplankas ir vinjetės dail. Ramintos Lapšienės. Kaina USA \$8, psl. 218. Spausdino Draugo spaustuvė, 4545 West 63 Street, Chicago, Ill. 60629, USA

Linkėjimai Tetai

Linkėjimai tetai iš Lietuvos Šiandien jau atgimstančios, bet dar nelaisvos...

Mūs širdys vėl dega ryžtu ir valia Gyvenančių ten ir gyvenančių čia. Šiandien mes privalom pabusti visi Seni ir jauni, jauni ir seni.

Pažeminta, niokota, bet dvasioje-laisva

Iš miego jau keliasi nauja Lietuva. Iskėlus trispalvę, vyčius ir stulpus Ji ragina vėl apsiungt lietuvius.

Čia mūsų žemė: brangi ir miela Nuo seno vadynusi save:

„LIE-TU-VA“

Alvydas Medalinskas
88.IX.25, Vilnius

Paieškojimas

Venckūnaitė - Urbonienė Jūratė ieško savo tėvelio Venckūno Kazimiero, sesers Gvaldienės Rozalijos ir sūnaus Gvaldos Rimo.

Jūratės adresas: Lietuvos T.S.R. Vilnius

Smėlio gatvė Nr. 2, bt. 1
Urbonienė Jūratė

Padėka

Nuoširdžiai dėkojame visiems giminėms, pažįstamiems, užjautusiems ir padėjusiems mums sunkią gyvenimo valandą mūsų vyrii ir tėveliui - Jonui Mašanauskui mirus.

Ačiū kun. dr. Pr. Daukniui už laidotuvių apeigų pravedimą, Vivali Aleknaui už išsamia atsiveikinimo kalbą, pagalbą organizuojant laidotuves, Danutei Levickienei už vargonavimą.

Mašanauskų šeima.

PONTIFICIO COLLEGIO LITUANO

S. CASIMIRO

Via Casalmonterrato, 20
00182 Roma - ITALIA
Tel. (06) 75.93.724 - 75.94.908

Mielas Brolis ir Sese Kristuje,

Kiekvienos Vyskupijos Valdytojas, bent kartą į metus, kreipiasi į savo tikinčiuosius su prašymu paramos vienai iš pačių svarbiausių vyskupijos įstaigų: kunigų seminarijai.

Kaip ir pereitais metais, taip ir šiais, Vyskupo Pauliaus Baltakio laiminami, kreipiamės į Jus, mieli Broliai ir Sesės lietuviai, Kolegijos šventės proga (kovo 4 d.), PRAŠYDAMI PRISIMINTI JĄ MALDA BEI PAREMTI MEDŽIAGINE AUKA.

Dievas laimino šią Šv. Kazimiero Kolegiją-Seminariją Romoje jau 40 su virš metų. Ji yra pagrindinė lietuviška bazė Krikščionybės centre prie Šv. Sosto. Ji jau yra nemažai pasitarnavusi ne vien tik išeivijos lietuviams, bet ir Lietuvos Bažnyčiai. Vargu, ar būtume sulaukę Lietuvos Bažnyčioje tiek daug gražių reiškinių, jei nebūtų buvusi įsteigta ir veikusi Šv. Kazimiero Kolegija Romoje. Ji yra tie namai, kur atvykę Lietuvos vyskupijų Valdytojai bei kiti dvasiškiečiai ir pasauliečiai visuomet randa visokeriopą pagalbą. Ji yra vienintelė oficialiai Vatikano ir Italijos valdžios pripažinta lietuviška religinė įstaiga Romoje, atliekanti gana svarbų vaidmenį. O vakarams Ji yra išleidusi eilę gerų kunigų, kurie šiandien gražiai darbuojasi Dievo garbei, Bažnyčios ir mūsų Tautos gerovei. Deja, kaip beveik visur šioje pasaulyje, taip šiuo laiku ir mes jaučiame lietuviškų pašaukimų trūkumą. Gal pa-

skutinių įvykių raida Lietuvoje padės išspręsti ir šią problemą, gal net netolimoje ateityje.

Ypatingą pagarbą reiškiam Lietuvos Vyčiams, kurie pirmieji padėjo įsteigti Kolegijos Išlaikymo Naliečiamą

Fondą (Endowment Fund) 1985 metais. Tad šį Fondą, kuris turės užtikrinti šios įstaigos ateitį, kviečiu visus mūsų Brolius ir Seses lietuvius paremti bet kokia auka. Taip pat šia proga dėkoju tiems mūsų Broliams lietuviams Kunigams, kurie taip dosniai mus parėmė pereitais metais. Dėkojam ir visiems mūsų geradariams, kurių skaičius kasmet gerokai paauga. Nuoširdžiai vertiname kiekvieną auką, nes joje, dėka mūsų geradarių kilnumo ir gerumo, mes vaizdžiai patiriame mus laiminančią Dievo Apvaizdos ranką.

Šv. Kazimiero Kolegija Romoje yra verta mūsų visų dėmesio ir paramos, ypač šiuo metu, kai esame priversti prisitaikyti prie dabartinių Italijos valdžios naujų įstatymų bei mus liečiančių reikalavimų. Remontų darbai brangūs ir ilgai trunka. Todėl ir kreipiamės į VISUS LIETUVIUS, prašydami prisidėti prie šios įstaigos Romoje išlaikymo. Auką (čekius) prašome siųsti Kolegijos vardu ir adresu:

Pontificio Collegio Lituano,
Via Casalmonterrato 20,
00182 Roma, Italia.

Jei kas aukotų stambesnę auką ir norėtų nurašyti nuo mokesčių, gali siųsti mums per Religinės Šalpos įstaigą (Lithuanian Catholic Religious Aid, 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207), kuri jau eilę metų yra tuo reikalu mielai tarpininkavusi.

Roma, 1989. Kovo 4 d.

Jūs Kristuje,

Prei. ALGIMANTAS A. BARTKUS, Rektorius

Tibete demonstracijos už krašto laisvę ir nepriklausomybę

Kaip praneša Vatikano radijo dienraštis, dabar tremtyje, Indijoje, gyvenantis Tibeto budistų dvasinis vadovas Dalai Lama pareiškė, kad jis pilnai remia savo tautiečių vedamą kovą už Tibeto laisvę ir nepriklausomybę, drauge prisiminidamas ir pagerbdamas visus tuos tibetiečius, kurie nuo 1959-ųjų metų, tai yra nuo to laiko, kai Kinija okupavo Tibetą, už tėvynės laisvę paaukavo savo gyvybę. Jokia, nors ir brutaliausia ir žiauriausia represija, pažymėjo Dalai Lama, nepajėgs nuslopinti ir nutildyti laisvės ir teisingumo balsą. Vatikano radijo dienraštis primena, kad kaip tik šią dieną sueina 30 metų nuo to kai Kinija okupavo ir prisijungė Tibetą. Šios sukakties išvakarėse, kaip žinoma, Tibete įvyko masinės demonstracijos už krašto laisvę ir nepriklausomybę. Sostinėje yra įvesta karinė padėtis.

Po šiomis dienomis Tibeto sostinėje Lhasoje įvykusių plataus masto demonstracijų, mieste yra įvesta karinė padėtis. Visiems svetimšaliams buvo įsakyta nedelsiant apleisti Lhasą. Sostinės gatvėse dežuruoja kinų kariuomenės šarvuočiai. Demonstracijos Lhasoje įvyko kovo 5 ir 6 dienomis, atžymint trisdešimtmetį nuo tibetiečių surengtų riaušių prieš kinų okupaciją ir prieš Tibetui primestą represinį režimą. Pagal turimas informacijas, šiomis dienomis Lhasoje įvykusių demonstracijų metų žuvo bent penkiolika asmenų ir daug kitų buvo sužeisti. Demonstrantai reikalauja Tibetui nepriklausomybės. LRTV

Sugrąžintas Marijampolės miestui vardas

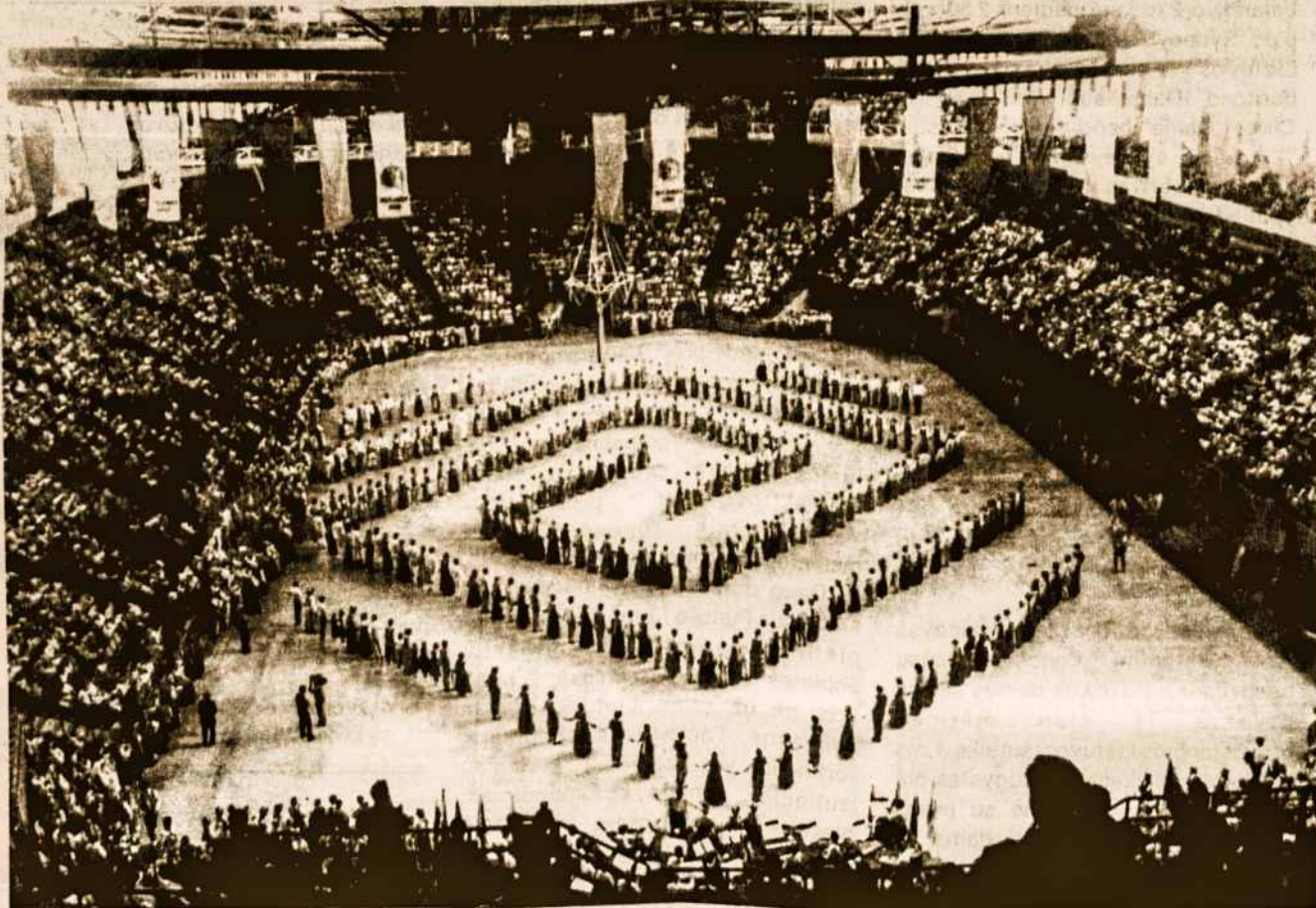
Pagal iš Lietuvos gautas, bet nepatvirtintas informacijas, Kapsuko miestui esąs sugrąžintas Marijampolės vardas. Dabar esą laukiama oficialaus potvarkio tuo klausimu paskelbimo. Pastarosiomis dienomis prie aukščiausiosios tarybos patalpų Vilniuje įvyko net keli piketai, reikalaujant Kapsuko miestui sugrąžinti Marijampolės vardą.

Tam reikalavimui paremti netgi keli piketai, reikalaujant Kapsuko miestui sugrąžinti Marijampolės vardą.

Tam reikalavimui paremti netgi buvo badaujančiųjų. Kapsuko liaudies deputatams nusprendus, kad miesto vardą galima pakeisti tik referendumo keliu, referendumas buvo pravestas ir apie 70% jame dalyvavusių pasisakė už Marijampolės vardo grąžinimą.

LRTV

Akmens cemento fabrikas — vienas didžiųjų oro teršėjų. Medikai nustatė, kad 88 proc. gyventojų, gyvenančių 2-6 km. atstumu nuo gamyklos, skundžiasi kvėpavimo sutrikimais, apie 2-3 kartus daugiau negu vidutiniškai Respublikoje serga vėžiu ir kitomis ligomis. Situacija tragiška, bet Maskva reikalauja ten statyti dar vieną gamybos liniją. Panaši padėtis susidaro Kėdainiuose ir Jonavoje, kur veikia chemijos įmonės.

Tautinių šūkių šventės vaizdas
Nuotr. J. Garlos

TIKROS KATALIKŲ LAIDOTUVĖS

Mes tikime, kad mūsų uždavinys yra ne tik laidotuvės sutvarkyti profesionaliai ir ramiai, bet taip pat suprasti ir pagerbti suinteresuotų žmonių jausmus ir užtikrinti, kad laidotuvių sutvarkymas yra prasmingas ir tinkamas.

TOBIN BROTHERS FUNERAL DIRECTORS

Doncaster: 816 Doncaster Road.....	848 3666
East Burwood: 294 Burwood Highway.....	232 9999
Frankston: 232 Cranbourne Road.....	789 6766
Glenroy: 111 Wheatsheaf Road.....	306 2044
Malvern: 1382 High Street.....	509 4811
Noble Park: 505 Princes Highway.....	546 7644
North Melbourne: 189 Boundary Road.....	329 6144
Ringwood: 331 Maroondah Highway.....	870 8011

Lietuvių Ko-operatinė Kredito Draugija

TALKA moka **15%**
už terminuotus indėlius virš \$20,000 ir 14% už mažesnes sumas.

Talkos įstaigos veikia
Lietuvių namuose:-

Adelaide
Melbourne
Sydney